

KALAALLIT NUNAANNI KOMMUNEQARFIIT KATTUFFIAT
DE GRØNLANDSKE KOMMUNERS LANDSFORENING

IMAQARNILIAQ

Aallartitat ataatsimiinnerat 2007

22. aamma 23. maaji Sisimiuni

1972 35
2007

2007-imi aallartitat ataatsimiinneranni oqaluuserisassat

---

1. Tikilluaqqusineq
2. Aqutsisumik toqqaaneq
3. Ullormut oqaluuserisassat akuerineqarnerat
4. Siulersuisut nalunaarutaat
5. Kattuffiup 2006-imut naatsorsuutai
6. Kattuffiup 2008-imut missingersuusiai 2008-mullu ilaasortat akiliutissaasa aalajangerneqarnerat
7. Malittarisassanik allannguutissatut siunnersuutit:
  - a. Ammassallip kommuniata siunnersuutaa
  - b. Nuup Kommuniata siunnersuutaa
  - c. Siulersuisut siunnersuutaat
8. Kommunit ilaasortaasut arfinillit siulittaasup tunuarnissaanik piumasaqarnerat¹
9. Siulittaasumik siulersuisunillu qinersineq²
10. Tamalaat

---

¹ Ullormut oqaluuserisassat akuersissutigineqarnerannut atatillugu ilanngunneqartoq.

² Imm. 8-p suliarineqarnerata nalaani siulittaasup siulersuisullu tunuarneratigut ilanngunneqartoq.

Aallartitat

Kommune	Aallartitat
Nanortalik:	Annassi K. Karolussen (Siumut)
Qaqortoq:	Else Trolle Lund (Siumut)
Narsaq:	Suka K. Frederiksen (Siumut)
Ivittuut:	Per Nukaaraq Hansen (partiit avataanni)
Paamiut:	Theofilus Knudsen (Siumut)
Nuuk:	Agnethe Davidsen (Siumut) Per Berthelsen (Demokraatit) Ove Karl Berthelsen (Inuit Ataqtigiit) (<i>sinniisussaq</i>)
Maniitsoq:	Barnabas Larsen (Siumut)
Sisimiut:	Søren Alaufesen (Atassut) Kristian Lennert (Siumut)
Kangaatsiaq:	Nikolaj Jeremiassen (Atassut)
Aasiaat:	Arne Rafaelsen (Siumut)
Qasigiannuit:	Jess Svane (Siumut)
Ilulissat:	Jens Madsen (Inuit Ataqtigiit) Johanne Olsen (partiit avataanni)
Qeqertarsuaq:	Augusta Salling (Atassut)
Uummannaq:	Apollo Mathiassen (Siumut)
Upernavik:	Vilhelm Kristiansen (Inuit Ataqtigiit)
Qaanaaq:	Naimángitsoq Petersen (Inuit Ataqtigiit) (<i>najuutinnngilaq</i>)
Ammassalik:	Daniel Pîvât (Atassut)
Ittoqqortoormiit:	Evald Brønlund (Inuit Ataqtigiit)
Siulersuisunit:	Lars Karl Jensen* (Siumut) Karl Lyberth* (Siumut) Knud Kristiansen* (Atassut) Katrine Larsen Lennert* (Inuit Ataqtigiit) Kiista P. Isaksen* (Siumut)

---

*) Siulersuisut imm. 8-miit tunuartut

Imm. 1: Tikilluaqqusineq

Ataatsimiinnermik ammaallutik siulittaasoq **Lars Karl Jensen** aamma Sisimiuni borgmesteri **Hermann Berthelsen** tikilluaqqusipput.

Naalackersuisut siulittaasuat **Hans Enoksen** naalackersuisut oqaaseriumasaannik saqqummiussivoq (*takuuk ilanngussaq 1*).

Peqqinnissamut naalackersuisoq **Arkalo Abelsen** peqqinnissaqarfimmi allannguutissanik pilersaarutit pillugit saqqummiussivoq (*takuuk ilanngussaq 2*).

Pituffimmi Borgerrådip siulittaasua **Jørgen-Ole Nyboe Nielsen** Pituffimmiut sumiiffimmi oqartussaaqataaneq eqqarsaatigalugu inissisimanerat pillugu saqqummiussivoq (*takuuk ilanngussaq 3*).

Imm. 2: Aqutsisussamik toqqaaneq

Siulersuisut siunnersuuteqarnerat malillugu **Samuel Olsen** ataatsimiinnermi aqutsisusatut toqqarneqarpoq.

Aqutsisup oqaatigaa aallartitat ataatsimiinnissaannut ataatsimiigiaqqusineq piffissalersuinerup pappialalersornerullu tungaatigut malittarisassat naapertorlugit pisimasoq. Ilisimatitsissutigaa taasisinnaatitaasunit katillugit 27-usunit 26-it najuuttut (Qaanaamit aallartitamik najuuttoqanngimmat).

Imm. 3: Ullormut oqaluuserisassat akuerineqarnerat

Siulittaasoq **Lars Karl Jensen** aamma **ataatsimiinnermik aqutsisoq** ilisimatitsipput kommunit arfinillit siulittaasup tunuarnissaanik piumasaqarsimasut, taamalu aallartitat immikkut ittumik ataatsimiisinneqarnissaannik aalajangernissamut ikinnerpaamik kommunit arfinillit piumasaqarnissaannik minnerpaamillu qaammammik ataatsimik sioqqut-silluni taamatut ataatsimiigiaqqusisissamik malittarisassani aalajangersakkat naapertorlugit ulloq 25. maaji 2007 immikkut ittumik ataatsimiigiaqqusisoqarsimasoq.

Pisariillisaanissarli, tassa angallannikkut pissutsit il. il. pissutigalugit, siulersuisut siunnersuutigaat oqaluuserisassaq tamanna ileqquumsumik aallartitat ataatsimiinnerata nalaani naammassineqassasoq, tassa ”*Kommunit ilaasortaasut arfinillit siulittaasup tunuarnissaanik piumasaqarnerat*” oqaluuserisassani imm. 8-tut inissinneqassasoq. *Siunnersuut akuerineqarpoq.*

Qaqortup Kommunianit aallartitaq **Else Trolle Lund** aamma Nanortallip Kommunianit aallartitaq **Annassi K. Karolussen** kissaateqarput kommuniminnit oqaluuserisassanngor-

titat allattoqarfikkut akisassanngortinneqarsimasut arlallit aallartitat ataatsimiinneranni oqaluuserisassanngortinneqarnissaannik. Kissaatigisaq *akuerineqanngilaq*.

Imm. 4: Siulersuisut nalunaarutaat

Siulittaasup **Lars Karl Jensen**ip siulersuisut allakkatigut nalunaarutaat aallartitat ataatsimiinnissaat qaammammik ataatsimik sioqqullugu nassiunneqarsimasoq innersuussutigalugu oqaasiinnartigut saqqummiussivoq siulersuisut tapiliussatut oqaatigiumasaannik tusarliussilluni. *Takuuk ilanngussaq 4*.

Annassi K. Karolussen eqimattaq 1 (Kujataa: Nanortalik, Qaqortoq, Narsaq) sinnerlugu siulersuisut nalunaarutaat pillugu oqaaseqarpoq. *Takuuk ilanngussaq 5*.

Agnethe Davidsen eqimattaq 2 (Nuuk ilaalu: Nuuk, Paamiut, Ivittuut, Ittoqqortoormiit, Ammassalik) sinnerlugu siulersuisut nalunaarutaat pillugu oqaaseqarpoq. *Takuuk ilanngussaq 6*.

Søren Alaufesen eqimattaq 3 (Qeqqa: Maniitsoq, Sisimiut) sinnerlugu siulersuisut nalunaarutaat pillugu oqaaseqarpoq. *Takuuk ilanngussaq 7*.

Vilhelm Kristiansen eqimattaq 4 (Avannaa: Kangaatsiaq, Aasiaat, Qasigiannugit, Ilulisat, Qeqertarsuaq, Ummannaq, Upernavik, Qaanaaq) sinnerlugu siulersuisut nalunaarutaat pillugu oqaaseqarpoq. *Takuuk ilanngussaq 8*.

Oqaaseqaatinik saqqummiussinerit taakkua kingorna oqallisillatsiarnermi malunnarpoq aaqqissuussaaneermik iluarsaaqqinnerup atuutilerfissaata Inatsisartunit naalackersuisunillu siunniunneqartup, tassa 1. januaari 2009-p, ukiumik ataatsimik kinguartinneqarnissaanik borgmesterit akornannit siusinnerusukkut piumasaqarsimaneq assigiinngitsunik isumaqarfigineqartoq.

Apeqquut tamanna pillugu taasisoqarnissaanik kissaatigisaq **ataatsimiinnermik aqutsisup** itigartippaa ullormut oqaluuserisassat akuerineqareersimanerat innersuussutigalugu.

Siulersuisut nalunaarutaat *akuerineqarpoq*.

Imm. 5: Kattuffiup 2006-imut naatsorsuutai

Martha Labansenip, KANUKOKA-mi pisortap, kisitsisit pingaarnertit naatsorsuutit inerneriniittut kiisalu oqimaaqatigiissitsineq nassuiaateqarfigai.

Oqaaseqartunit immikkut maluginiarneqarpoq naatsorsuutit inernerat 8,3 mio. kr. sulisunut inissianik illuutitoqqanik tunisinermik pissuteqartoq, aningaasalli taakku sulisunut inissianik nutaanik sanaartornermi atorneqarlutik.

Naatsorsuutit *akuerineqarput*.

Imm. 6: Kattuffiup 2008-mut missingersuusiai 2008-mullu ilaasortat akiliutissaasa aalajangerneqarnerat

Martha Labansenip, KANUKOKA-mi pisortap, missingersuutininik takussutissat nas-suaateqarfagai.

Isumaqatigiissutigineqarpoq ilaasortat akiliutaata ileqquusumik 3 procentinik qaffaateqar-tinneqarnissaanik siunnersuut allanngortinneqassasoq qaffaassut *1,5 procentinngorlugu*.

Tamatuma kingorna missingersuutit *akuerineqarput*.

Imm. 7: Malittarisassanik allannguutissatut siunnersuutit

Daniel Pivât Ammassallip Kommuniata siunnersuutaanik (a) saqqummiussivoq. Siun-nersuutigineqarpoq kattuffiup siulersuisuisa taasisinnaatitaanerit atorunnaarsinneqassa-soq. *Takuuk ilanngussaq 9.*

Agnethé Davidsen Nuup Kommuniata siunnersuutaani (b) saqqummiussivoq. Siunner-suutigineqarpoq 2008-mi ikaarsaariarnermi ataatsimiititalianut qinersinerup kingorna kat-tuffimmi siulersuisut tassaalissasut borgmesterit sisamaasut. *Takuuk ilanngussaq 10.*

Lars Karl Jensen KANUKOKA-p siulersuisuisa siunnersuutaannik (c) saqqummiussi-voq. Siunnersuutigineqarpoq 2008-mi aallartitat ataatsimiinnissaat septembarimi pissasoq isumagisassat pisariaqartut assigiinngitsut pissutigalugit (ileqquusumik maajimi pisaralu-artoq), kommunit sisamannortussat tamarmik immikkut pingasunik aallartitaqassasut tamatumalu saniatigut innuttaasut amerlassusiisa 10.000-it aallartikkaangatigut aallarti-tamik ataatsimik ilaneqartassallutik (taamalu ullumikkut innuttaasut amerlassusii naaper-torlugit aallartitat 15-iussallutik) kiisalu kattuffiup siulersuisuini ilaasortat aallartitatut taasisinnaasutut qinigaasimannngitsut aallartitat ataatsimiinnerini taasisinnaatitaassanngit-sut. *Takuuk ilanngussaq 11.*

Allannguutissanik siunnersuutit taakku saqqummiunneqareermata oqaaseqarfigineqareer-matalu – Ammassalimmiit siunnersuut ilalernartinneqarani, Nuummiit siunnersuut aam-ma ilalernartinneqarani kisianni kattunnerup kingorna nalilersoqqinneqarsinnaatinneqar-luni kiisalu siulersuisut siunnersuutaat ilalernartinneqarluni kisianni siulersuisuni ilaasor-tat ilaasa taasisinnaatitaannginnissaat iluarineqarani – siulersuisut *naaperiarfissamik* imaattumik siunnersuuteqarput:

Aallartitat qassiunissaannik, 2008-mi septembarimi aallartitat ataatsimiinnissaannik aammalu siulersuisut piffissami manna qinigaaffiusumi atuuttut atuuffiata 2008-mi sep-tembarip naaneranut sivitsorneqarnissaanik siunnersuutit atatiinnarlugit kisianni siuler-

suisunut ilaasortat aallartitatut taasisinnaasutut qinigaasimannngitsut aallartitat ataatsimiinnerini taaseqataasinnaajunnaarnissaannik siunnersuut peerlugu (tamatumani aalajangersakkat manna atuuttut ingerlatiinnarlugit).

Taasineq ima inerreqarpoq:

- a. Ammassallip Kommuniata siunnersuutaa: 26 akerliupput.
- b. Nuup Kommuniata siunnersuutaa: 19 akerliupput, 7 taaseqataaangillat.
- c. Siulersuisut *naaperiarfissatut* siunnersuutaat: 26 isumaqataapput.

Imm. 8: Kommunit ilaasortasut arfinillit siulittaasup tunuarnissaanik piumasaqarnerat

---

Oqaluuserisassamut tunngavilersuutitut 22. maaji 2007 oqaluuserisassap saqqummiunneqarnerani **Suka K. Frederiksen**ip atuarpaat Narsami borgmesterip Kujataani borgmestereqatini sinnerlugit allagaa 28. marsi 2007-imeersoq. *Takuuk ilanngussaq 12.*

Allakkami tassani siulittaasoq Lars Karl Jensen uparuarneqarpoq maanna aaqqissuussaanermik iluarsaaqqinnissaq sioqqullugu pisariaqaleruttorfiani saqqumilaanngippallaarnearlugu. Assersuutitut taaneqarpoq borgmesterit kommunaldirektørillu kingullermik ataatsimiinneranni kommunit kattunnissaat pillugu apeqqutit sammineqarneranni oqalliseqataannginnera, pingaartumik kinguartitsiniarnermut tunngassuteqartut pillugit. Allakkami ilanngullugu neriuutiginerarneqarpoq siulittaasoq pissutsit paasilluarlugit kommunillu siunissami ajunnginnerpaamik angusaqarnissaat salliutillugu nammineerluni tunuar-niuteqarumaartoq.

Lars Karl Jensen tunuarnissaminik eqqarsannginnerarpoq. Qaratsamigut aanaartoornermi kingunerisaanik 2006-imi qaammatit pingasut missiliorlugit sulinnngiffeqarnermi kingorna sulisinnaaleqqissimanerarpoq, isornartorsiuisullu tunngavilersuutigisaat ilisariuminaatsinnerarlugit. Borgmesterit kommunaldirektørillu ataatsimiinneranni pineqartumi borgmesterit namminneerlutik allanik akuliuffigineqaratik namminnerlu oqaaseqartitassaminik toqqaallutik isummerumasimapput aaqqissuussaanermik iluarsaaqqinnerup qaqugu atuutilertariaqarnera pillugu, isummernerallu siulittaasup kattuffiullu avammut ingerlateqqippaat. Aamma kommunit sulisitsisuugamik piumaganik nakorsamit allagar-tamik piumasinnaagaluarput siulittaasorlu pisariaqarpat tunuarlugit.

23. maaji 2007 oqaluuserisassap aalaajangiiffigineqartussanngornerani **Lars Karl Jensen** nalunaarpoq *nammineq siulersuisullu ilaasortat allat tunuarlugit.*

Ataatsimiinnermik aqutsisoq nalunaarpoq siulittaasoq siulersuisullu tunuarmata oqaluuserisassat immikkoortumik nutaamik ilaneqassasut, imaattumik: *Imm. 9: Siulittaasumik siulersuisunillu qinersineq.*

Imm. 9: Siulittaasumik siulersuisunillu qinersineq

Siulittaasumik qinersineq (amerlanerussuteqarnikkut)

Qinigassanngortitaq	(Nammineq sinniisussaa)	Taasisut
Kiista P. Isaksen (Siumut)	(Simon Simonsen)	10
Søren Alaufesen (Atassut)	(Per Nukaaraq Hansen)	11

Siulersuisunut ilaasortassanik qinersineq (d'Hondt-ip periaasia tunngavigalugu)

Ilaasortanngortitaq	(Nammineq sinniisussaa)
Kiista P. Isaksen (Siumut)	(Simon Simonsen)
Apollo Mathiassen (Siumut)	(Lars Karl Jensen)
Karl Lyberth (Siumut)	(Jess Svane)
Ove Karl Berthelsen (Inuit Ataqatigiit)	(Jens Madsen)

Søren Alaufesenip siulittaasutut qinigaanerminut qujassuteqarluni siulersuisunngortut pilluaqquai, neriutiginerarpaalu suleqatigiilluarnikkut, ataqatigiinnikkut inerisaarusussu-qarnikkullu kattuffik ingerlateqqinneqassasoq.

10. Tamalaat

Kristian Lennertip siulersuisunngortut pilluaqquai, kajumissaarivorlu aaqquissuussiner-mut nutaamut aajunaralaarsuannngortumut ikaarsaariarnermi nukiit suliassanut pitsaasunut atorneqaqqullugit.

Daniel Pivât eqqarsaatissiivoq imigassamik ajornartorsiuteqarneq imaannaanngitsaq inuiaqatigiinni atuuttoq akiorniarlugu suleqatigiissutigineqaqqullugu.

Johanne Olsen neriunnerarpoq kommuniulersussani qanimut suleqatigiinneqarumaartoq, ikinngutigilluni suleqatigiilluni angusaqarluarnarnerusarmat.

Søren Alaufesen aallartitat ataatsiminneranni peqataasunut tamanut qujassuteqarpoq, minnerunngitsumik oqalutsinut sulisunullu.

ILANNGUSSAT

ILANNGUSSAQ 1

Naalakkersuisut siulittaasuat Hans Enoksen – KANUKOKA-mi aallartitat ataatsimiinnerat maaji 2007:

Asasakka aallartitat peqataasullu allat

Nuannaarutigaara Kalaallit Nunaanni Kommuneqarfiit Kattuffiata – naalisarlugu KANUKOKA-mik taaneqartartup – ukiut 35-inngorlugit nalliuttorsiorluni ataatsimeersuarnerani Naalakkersuisuni ilaasortat allat marluk peqatigalugit peqataasinnaagama.

Ukiut 35-t matuma siorna maani nunatsinni arnanik angutinillu ataqqinartunik ilaqarpugut siuttorisatsinnik ilatsinnartuunnigtsunik, innuttaasut tamarmik oqartussaaqataanerat aallaavigalugu qinersinermi nunaqqatiminnik qinerneqarsimasunik.

Taakku arnat angutillu siunissaq isigalugu pisinnaassuseqarsimapput piumassuseqarlutillu suleqatigiinnissamat, taamanikkut qallunaat naalagaaffiata ingerlatsineranut annertunerusumik sunnuteqarumallutik, pingaartumik kommune ingerlatartik innuttarisaatalu ajunnginnerpaanik atugassaqartikkummallugit.

Anersaaq taannarpiaq anersaaralugu Kalaallit Nunaanni Kommuneqarfiit Kattuffiata - KANUKOKA – ukiut 35-t ingerlavoq nunatsinnut tamarmut inuttaanullu iluaqutaalluni aamma annertuummik naalakkersuinikkut ingerlatsinermi suleqataalluni. Tamanna nersortariaqarpoq aamma tamatsinni tulluussimaarutaavoq.

Periarfissaq manna iluatsillugu taamanikkut KANUKOKA-mik aallartitseqataasut uummammik pisumik qujaffigalugillu pilluaquakka ukiullu 35-it ingerlaneranni siulittaasuusarsimasut tamaasa kiisalu arnarpassuit anguterpasuillu sulersuisuni siulersueqataasarsimasut aamma ukiuni taakkunani atorfilittatut sulisorineqartartut ilanngullugit uummammik qamannga pisumik qujaffigalugillu pilluaquakka.

Massakkut kommunit aallartitaasa ataatsimiinneranni peqataanissara nuannaarutigaara tamatsinnullu pissarsiffiusumik oqallittoqarnissaa qilanaaralugu.

Maanna pisortat ingerlataannik aqqissuusseqqinnissaq siunertaralugu piareersarnek ingerlallualereerpoq mannalu piffissaq iluatsillugu Naalakkersuisut Inatsisartullu aqqissuusseqqinneq pillugu suliaannut tunngatillugu killiffitsinnik nassuiaateqarfigilaassavassi.

Kingullermik Inatsisartut ataatsimiinneranni Inatsisartut tunngaviusumik aaliangiiffigisassat marluk aqqissuusseqqinneq pillugu akuersissutigaat. Siullermik Inatsisartut akuersissutigaat kommunit sorliit kommunerujussuarnut sisamanut agguarneqarnissaat. Aapaassaattut kommunalbestyrelsiniq nutaanik pilersitsinermi siornatigut kommuniusimasuniit qinikkanik sinniisussanik sinniisoqartitsisarnissaq akuersissutigaat.

Qulaani pineqartut Inatsisartuni sammeneqannginnerini Inatsisartut Naalakkersuisuniit Aqqissuussaanermik iluarsaaqqinnermi sulinerup killiffianik nassuiaammik tigusaqarnikuupput. Nassuiaammi ilaatigut takuneqarsinnaavoq Naalakkersuisut suliap ingerlanissaanut piffissalersuinerat. Naalakkersuisut isumaqarput suliap ingerlanissaanut piffissalersuineq piviusorsioruusoq ilaatigut inuiaqatigiinnut akisuallaannginnissaa pissutigalugu, assersuutigalugu ukiumik ataatsimik kinguartitsisoqarnissaanik kissaateqarneq malinneqassappat.

Qularutiginngilara pingasunik kisitsisitalimmik miliuunilikkaanik aqqissuusseqqinnermi sipaartoqarsinnaasoq tamannalumi ilaatigut tunngavigalugu aqqissuusseqqinneq jannuaarip aallaqqaataani

2009 piviusunngortittariaqarpoq, piviusunngortinneqarnissaa kinguarsartuaraluarutsigu sivitsoriartornerani aningaasarpasuit annaassavagut. Tamanna Naalakkersuisut akuersaarsinnaanngilaat.

Aamma tassunga atatillugu erseqqissarlugu oqaatigissavara borgmesterit kommunerujussuarnik sisamanik jannuarip aallaqqaataanit 2009 pilersitsinissaq qularalugu oqariartuutigisaat isumaqatiginnginnakku. Tassanimi politikikkut piumassuseqarneq aaqqissusseqqinnerup pilersinnissaanut apeqqutaalluinnarpoq. Eqqaamavara 1990-ikkunni kommunit akissussaaffinnik pisussaaffinnillu anertunerusunik ujartuinerat maannalumi tamanna piviusunngortikkaluttuarparput. Atorfilittatta qulakkiissavaat politikikkut aalajangersakkavut piviusunngortissallugit. Pingaartillugu ersarissumik oqaatigerusuppara pisariaqartitavut paasilluarlugit aammalu minnerunngitsumik unneqqarissumik uani suliami suleqatigiilluarnissarput kissaatigigakku, tamanna nunatsinni innuttaasut sinnerlugit pisussaaffigaarput – aap, inuiaqatigiit kalaallit tamaasa eqqarsaatigalugit.

Aamma tikkuarusuppara isumaqarama pisariaqarlunnartoq pisortat suliassaqrarfiinik aaqqissusseqqinnerup piviusunngortinneqarnissaa. Naatsorsuutigaa Namminersornerullutik Oqartussat Namminersornerup piviusunngortinneqarnerani suliassat annertuut qallunaat Naalagaaffianit tigoortussaagaat. Tamanna pillugu Namminersornerullutik Oqartussat kommunillu akissussaaffiit suliassallu agguartariaqarpaat taamaasilluni aningaasat pitsaanerpaamik atorluarneqarsinnaaqqullugit. Namminersornerullutik Oqartussat kisimiillutik suliassaq tamanna kivissinnaanngilaat.

Namminersorneq pillugu oqalutsilluta taava oqaatigisariaqarpara – pilersaarutit malillugit ingerlasoqassappat – ukiamut kalaallit qallunaallu Namminersorneq pillugu Isumalioqatigiissitaasa isumaliutissiissutertik tunniuttussaammassuk. Taamaattumik pisariaqarlunnarpoq aaqqissusseqqinnermut atatillugu piffissaliunneqarsimasoq jannuarip aallaqqaataa 2009 eqqorlugu piviusunngortinnissaat.

Tamanna pissuteqarpoq suliassat annertuut piffissap ingerlanerani qallunaat naalagaaffianiit tigusussaagatsigit Namminersorneq piviusunngortinneqarpat. Suliassaqrarfiit tigugutsigit akisoorujussuususaapput assersuutigalugit eqqartuussiveqarneq politeqarnerlu, imarsiormut silaannakkullu angallassinnermut tunngasut, nerisassanik nioqutissiornermut nakkutilliineq allarpasullu maannamut qallunaat Naalagaaffiata akissussaaffigisai. Taamaattuminguna kommunerujussuannqortussat Namminersornermut ikaarsaariarnitsinni pingaarutilerujussuarnik inissisimasut.

Puigussanngilarpummi pisortat suliassaqrarfiinik aaqqissusseqqinneq tunngaveqarmat aningaasanik sipaarniuteqarnissaa aammalu allaffissornerup marloqiusamik ingerlanneqarnerata taamaatinissaa siunertaralugu. Taamatummi ullumikkut ingerlatsineq nunatsinnut akisuallaarujussuarpoq.

Suliassat qallunaat Naalagaaffianiit tigusassavut nunatsinni nammineerluta ingerlannerat akilersulertussaavagut. Namminersornerullutik Oqartussat pilersinneqarmata suliassanillu 1980-ikkuni tigooraaleratta taamanikkut qallunaat Naalagaaffiata Ataatsimoortumik Tapiissutit aqutugalugit akilersorpai. Maannakkut Namminersornissaaq anguniarparput taamaattumillu inuiaqatigiittut aaqqissugaanerput allannqortittariaqarparput taamaasilluta Namminersornerput akilersinnaanngoqqullugu tamannalumi siunissaa ungasinnerusoq isigalugu Namminersulivinnissatsinnut tungaviusaaq.

Taamaattumik Naalakkersuisut kissaatigeqaat aaqqissusseqqinnerup pitsaasumik torersumillu ingerlanneqarnissaa Naalakkersuisullu piffissaliussatut siunnersuutaat atorlugu tamannalu angorusupparput ilissi kommunit ikiuunnissigut tapersersuinissigullu. Nunamut piginnittussaataaneq aammalu nunatta pisuussutaanik atuisinnaanerput ingerlatissagutsigu taava tamanna nammineq akilertariaqarparput. Namminersorneq anguniaraanni taamatut naleqarpoq aammalu taamatut iliorneq akissussaaffimmik tigusineruvoq.

Aaqqissusseqqinnermut atatillugu kommuninut nutaanut suliassat ilaannik nussuinissaaq piaartumik jannuarip aallaqqaataa 2009-p kingorna ingerlattariaqassaaq nussugassallu sinneri kittarlugit 2009-imiit 2013 ilanngullugu nussorneqassallutik. Suliassaqrarfiit amerlasuut annertuullu kommuuninut

nussorneqartussaapput soorlu sanaartornermut tunngasut tamaasa, ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit, innarluutilinnut tunngasut aammalu allat ingerlatsinermut tunngasut. Suliassat ataasiakkaat kommuninut nuunneqartassapput aaliangersimasumik periuseqarluni Namminersornerullutik Oqartussat kommunillu suleqatigiillutik isumaqatigiillutillu.

Inatsisartuni aaqqissuusseqqinerup oqallisigineqarnerani erserpoq partiit tamarmiusut kissaatigigaat pisortat ingerlatsivii ataatsimoortumik qarasaasiaqalernissaat. Suliaq tamanna Naalakkersuisut aallartereerpaat. Naalakkersuisut qulakkeerniassavaat suliamut tassunga atatillugu Aningaasanut Inatsit aqutugalugu akissaqartinnissaa. Suliarlu taanna Naalakkersuisut ataavartumik malinnaaviginiarpaat kommunit peqatigalugit.

Maluginiarneqassaaq Naalakkersuisooqatigiinnermi Isumaqatigiissummut nutaamut atatillugu Inatsisartuni partiit tamarmiusut aaqqissuusseqqinneq tunngaviusumik tapersersormassuk. Naalakkersuisooqatigiinnermi isumaqatigiissutip nutaap amerlasuutigut siuliani isumaqatigiissutaasimasoq assigaa. Illuatungiliuttullu aaqqissuusseqqinneq pillugu apeqqummut tungatillugu annerusumik isumaqatigiinningsuteqanngilagut.

Aamma maluginiarpara kommunit kissaatigigaat nunatsinni inuussutissarsiutaasinnaasunik pilersitsiniarnermimi ernissuortutut annertunerusumik peqataarusuttut. Maannamut periarfissatigut aaqqissuusseqqinneq kommunit annikippallaartutut isigaat. Tassungalu atatillugu oqaatigisariaqarpoq kommunini inuussutissarsiutinik pilersitsiniarnermi suliaasarsimasut ilaat iluatsittarsimasut, ataavartumik suliffissaqartitsiniarneq eqqarsaatigalugu.

Ulluni makkunani Naalakkersuisut kommunit inuussutissarsiutinut naleqqunnerusumik ineriartortitseqataasinnaanerit pillugu sinaakkutassanik nalilersuipput. Inatsisartut ukiamut ataatsimiinnissaannut unammilleqatigiinnermut inatsisissaq nutaaq saqqummiunneqartussaavoq tassungalu ilanngullugu kommunit inuussutissarsiutinik pilersitsiniarnermi aningaasaleeqataasinnaanerit ersarissarneqarluni, eqaallisarneqarluni aamma pitsaanerulersinneqassaaq. Tamatuma kingunerisinnaavaa kommunit aningaasaleeqataasinnaanerit qaffatsinneqartoq. Tamatumunnga atatillugu inuussutissarsiutinik ineriartortitsisinnaaneq eqqarsaatigalugu nalilersuinissami misissorneqassaaq kommunit siunissami annertunerusumik pisinnaatitaaffeqalersinnaanissaat akisussaaffeqalersinnaanissaallu periarfissaqarnerisooq. KANUKOKA tamanna pillugu piffissami qaninnermi qaaqquneqartussaavoq nalilersuinnissaq siunertaralugu.

Naalakkersuisut isumaqartuarput kommunit kattuffiallu KANUKOKA peqatigalugit sulianut tunngatillugu peqataatinneqartuarnissaat. Qulakkeerniarpara KANUKOKA ataavartumik aaqqissuusseqqinneq pillugu suleqatiginissaa oqaloqatigisarnissaalu.

Naggasiutigalugu sulilluarnissassinnik kissaappassi. Maanna suliap ingerlaqqinnissaa kommunalbestyrelsinit Inatsisartunillu aalajangerneqartussanngorpoq. Isumaqarpunga tamatta isumaqatigiissutigisinnaagipput aaqqissuusseqqinermik suliaq ilorraap tungaanut ingerlasoq aammalu pisariaqanngitsumik kinguarsartariaqanngitsoq.

Naggaterpiaatigut oqaatigissavara Naalakkersuisut pingaartilluinnarlugu kissaatigimmassuk iluarsartuusseqqinermi sulineq ikaarsaariarnermi ataatsimiititaliani ingerlanneqartussap ingerlanera suleqatigiilluinnarluni tamanut toqqissisimanartumik ingerlanneqarnissaa, suleqatigiinneq nukittuunngortitsisarmat.

Tamassi peqatigalusi suliap ingerlateqqinnissaa qilanaaraara.

Qujanaq

ILANNGUSSAQ 2

Peqqissutsimut Avatangiisinillu Naalakkersuisup Arkalo Abelsenip oqalugiaataa - KANUKOKA-mi ataatsimeersuarneq, Sisimiut, marlunngorneq 22. maaji 2007:

Qaaqqusissummut qujanaq. Ataatsimeersuarfimmi nunatsinnit tamanit aallartitanit peqataaffigineqartumi oqalugiarnissara assorsuaq nuannaarutigaa. Periarfissaq manna qilanaarisimavara, tassami nunatsinni kommunit kattussuunnissaanni maannakkut ingerlasumi assullu tupinnartumi pissutsit arlallit assigiissutsinik ersersitsisussat aammalu taamalu aamma peqqissutsikkut nutarterinitsinni suleriaaseq ingerlakkusutarput oqaatiginarakkut.

Tamanit naluneqanngitsutut kommuninik nutarterinissaq pilersaarutaavoq qitiusunik marlunnik imalik:

- Suliassanik nutarterineq, nutarterinermi tassani suliassanik arlalinnik ullumikkut Namminersornerullutik Oqartussanik ingerlanneqartunik kommuninut nussuinnissaq. Aallaavittut pisortat ingerlatsinermut suliassaat kommuninut suliarineqassapput, namminersornerusut inatsiliortuullutillu kommuninik nakkutilliisuussallutik.
- Ingerlatseriaatsimik nutarterinermi kommunit ullumikkut 18-iusut kommuninut sisamanut kattussuunneqartussaapput. Kommunit kattussuunneqarnissaanni siunertaavoq innuttaasut kiffartuunneqarnerisa pitsaanerulernissaat aammalu nunatta namminersulernissamut piareersimasinnaaqullugu sipaarutissat pisariaqartut qulakkeersimanissaat.

Taamaalilluni pineqarpoq pisortanit ingerlatsiviusuni tamani suliassanik ingerlatseriaatsinillu nutarterineq.

Danmarkimi kommuninik kattussuussineq naammassereersimalersorlu maani nutatsinni kommunini ingerlatseriaaseq nutaq ilusinikkiarttuleruttorpoq. Allaffissornikkut suliassat inissereerput, ilaatigullu nunarsuarmi kommunit annersaannik Danmarkip 15-eriaataanik anginerusup aammalu nutaarlunnartut sermersuaq akimorlugu isorartussusillip aammalu qangaanerusoq kommuninut kangillernut killernullu avitsisusimasup pilersinneranik malitseqartoq.

”Namminersornerullutik Oqartussat 1979-imi eqqunneqarnerata kingornali kalaallini inuiaqatigiinni nutarterinerit annersaat”

Pisortat ingerlatsiviani ingerlatseriaatsimik nutarterineq taanna eqqortumik taamatut taaneqarpoq.

Kommuninik nutarterineq tamarluinnatta ulluinnarni inuunitsinnut sunniutteqartussaavoq, taamaattumik kommunit kattussuunneqarnissaata tungaannut piffissap sukumiilluinnartumik piareersarnissamut atornissaa assorsuaq pingaaruteqarpoq. Taamaappoq aamma Peqqinnissaqarfiup aqqissuussaanerata allanngortinneqarnissaa.

Taamaalilluni kommuninik nutarterinermi ammalu peqqinnissaqarfimmi nutarterinermi aallartereersumi pissutsit arlallit isikkumikkut ilisarineqarsinnaapput.

Taamaattumik nutarterinermut tunngatillugu nutaarsiassanik paasissutissiisarfia ajunngilluinnartuq aallaavigisimavara, tassani ilaatigut imaattut quleqatarineqarlutik:

- Ingerlatseriaasissamik suliamut piffissaliussatut pilersaarut
- Ingerlatseriaatsimik nutarterineq pillugu attaveqatigiinneq

- Aningaasaqarneq
- Piumasaqaatitigut allannguutaasinnaasunut sillimanissamut piareersimanissaq

Allarpassuillu taamatulli pingaaruteqartigalutik sammineqarsinnaasut Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnissanut soqutiginaateqarsinnaasut.

Kisianni peqqinnissaqarfimmi nutarterinissamut tunuliaqutaasoq oqaatigeqqaalaassavara:

Tunuliaqutaasoq

Nunani nunatsinni nunatta immikkoortortaani peqqinnissaqarfimmi sulisussanik peqqissutsikkut immikkut ilinniarsimasunik piniarfignisartakkatsinni sulisut amigaataagaluttuinnarput. Taamaattumik aamma uagut peqqinnissaqarfimmi sulisussanik atorfinitsitsisarnitsinni sulisullu tigummiinnarniartarneranni ajornartorsiu-tivut annertusiartuinnarput, soorluli nunat allat avinngarusimasortaanni inuttakiffiusunitulli nassuerutigisariaqarparput uagut aamma taakkunani ajornartorsiu-tivut malunnaateqarnerpaammata.

Taamaanneranik pingaartumik nunap immikkoortortaani napparsimmaviit suliniutiminnik/suliaminnik ul-lormiit ullormut tulleriissaarniartarnerminnik, pilersaarusiortarnerminnik piviusunngortitsiniarnerminnillu ajornartooraluttuinnarput, taamaalillutik suliniutit peqqinnerulernissamik pinaveersaartitsinermillu imallit piffissaq sivilunerusoq ingerlanniakkat tunulliuttariaqalartarlugit. Aamma taartaagallartumik (amerlanertigut nakorsat) atorfinitsittakkavut qaammatini ikittuinnarni taamaallaat atorfinitsinneqarusuttarput, atorfinitsitsi-nernilu ataasiakkaani vikarbureau-niit sulisussanik akisoorujussuarnik allatut ajornartumik atorfinitsitsisaria-qartarsimalluta. Taamaattumik peqqinnissaqarfik sinerissami pinartoqartillugu piareersimasussaannermik naammassinnissinnaasoq ingerlanneqarpoq, kisianni ullormiit ullormut kiffartuussinermut innuttaasunit assut pisariaqartinneqartumut akissaqaraniluunniit naammattunik periarfissaqartitsinngitsoq.

Sullitanut imaappoq peqqinnissakkut sullinneqarnerat pitsaassutsimigut nikerartuusoq. Aalajangersimasumik sulisuusunut ulluinnarni sulineq immikkut artornarsiartorpoq, piffissaq sivilunerusoq eqqarsaatigalugu su-liinnarnissamut nungullarsarnarlunilu kajuminnarunnaariartortitsinermik sunniuteqarluni. Peqqinnissaqar-fimmi aqutsisuusut isumaqarput pissutsit taamaannerat akuerineqarsinnaanngitsoq aammalu qanoq iliuuse-qartoqanngippat piffissaq sivilinnerusoq sivilunerusorlu eqqarsaatigalugit innuttaasut pisariaqartitaannut aammalu peqqinnissaqarfimmi suliassanik naammassinninnissamut politikikkut anguniagassatut siunnius-sanut sanilliullugu naammaginarunnaavittussaalluni.

Atorfinnut aalajangersimasunut sulisussarsiniartarnermi ajornartorsiu-tit arlalitsigut malunnaatilimmik kingu-neqarsinnaanerat paasinarpoq. Assersuutigalugu ullormiit ullormut suliniutaasartut tulleriissaarniartarneri ajornakusuuleriartussaaq. Taamaattumik sumiiffinni arlalinni suliassat pisariaqarnerpaaginnaat naammassi-niarneqartassapput, illuatungaatigullu siunissamut suliniutissat, sulileqqissinnaalersitsinermut suliniutit, pit-saaliuinerit peqqissutsimullu siuarsaataasut tunulliukkiartorneqalissallutik.

Sunniutit allat tassaapput Peqqinnissaqarfimmi sulisut uninngasut nakorsiallu suliatiqut pitsaassutsimik al-lanngorartumik ataavartuunngitsumillu sullissinernik misigisaqartarnerat. Tamanna illuatungeriinnut toqqis-sisimananngilaq.

Peqqinnissaqarfimmi sulisussanik sulisussarsiortarnerup ajornartorsiu-taajartornera nakorsaqarnikkut eq-quiinnanngilaq, kisiannili aamma kigutit nakorsaqarnikkut, peqqissaasoqarnikkut allatullu immikkut ilinnia-gaqarsimasutigit eqqorneqarpoq. Peqqinnissaqarfimmi nutarterinissami pingaarnertut sinerissami, imaappoq Nuup avataani, peqqinnissaqarfimmi allannguuteqartitsinissaq/pitsaanerpaan-ngortitsinissaq salliutinniarnearpoq, taamaattorli aamma peqqinnissaqarfiup ataqatigiissuunissaa ataatsimoortuunissaalu salliutinneqarluni.

Peqqinnissaqarfiup aamma sulisussarsiniartarnikkut ajornartorsiutip saniatigut aningaasartuutit malunnartumik qaffakkaluttuinnarnerinit annertuumik tatineqaqqavoq, pingaartumik nakorsaatinut, napparsimasunik nunani allani suliaritikkiartortitsisarnerit suliaritittussanillu angallassisarnerit eqqarsaatigalugit. Tatineqarnerup annertunersaa inooriaatsimit aallaaveqartumik nappaatinit inuuneqortusiartornerullu kinguneranit pi-suuvoq.

Innuttaasunut tunngatillugu katitigaanerup qanoq isikkoqarnerata ineriartornerata aamma malitsigaa peqqinnissaqarfik siunissami toqqaannartumik aningaasaliissutaasartunut qaffaatissanik ingerlaavartumik pisariaqartitsilerumaartoq. Qaavatiqut inooriaatsimit aallaaveqartumik nappaatit amerleriassapput, teknologimik ineriartorneq annertusiartussaaq, nappaatit amerlanerpaat katsorsarneqarsinnaalissapput, kiisalu innuttaasut ataatsimut isigalugu peqqinnissakkut kiffartuunneqarnissamik piumasaqaleraluttuinnarnissaa, il.il..

Nakorsat piffissami sivikitsuinnarmi artorfinitsinneqartartut aalajangersimasumik atorfilinnut sanilliullutik siunissaq isigalugu ajornartorsiutit aqqissinnaanngilaat. Tamatuma ilaatigut kingunerissavai:

- Nunaqarfinnut tikittarnerit ingerlaannassapput, tikkineqartarneralli aalajangersimasuujunnaassalluni,
- Pitsaaliuineq tunulliunneqalissaaq,
- Tuberkulosemik nakkutilliineq oqimaaqatigiissunngitsoq, aammalu
- Peqqissutsimut tunngasuni immikkut ilisimasanut tunngatillugu najoqqutassiat allaffissornikkullu ingerlatseriaatsit assigiinngitsunik ingerlanneqartut.

Nakorsat qaammatit tamaassa imaluunniit qaammatit pingasukkaarlugit taarseraattartillugit tunngaviusumik peqqissutsikkut kiffartuussinermik innuttaasut pisariaqartitaasa eqqortinniarnissaat ajornakusoortorujussuupput.

Peqqinnissaqarfimmik nutarterinissamik pisariaqartitsineq

Naatsorsuutigaarpput nunap immikkoortortaani peqqinnissaqarfiit pioreersut piffissap ilaani ajornartorsiulerumaartut, taamanikkussamat peqqinnissaqarfinnut maannakkut atuuttuusunut tamanut naammattunik sulisussarsiniarsinnaaneq ajornarsilluinnartussaalluni.

Taamaattumik nunap immikkoortortai tamakku nunap immikkoortuinut anginerusunngorlugit katersorniarneqarput, tamatumani pingaartinneqarluni sulisoqatigiikkuutaat akimorlugit suliassatigut immikkut ilisimasat nukittorsarneqarnissaat.

Siunertaanngilaq nunap immikkoortortaani immikkoortoqarfiit pioreersut ullormi siumut aalajangeriikkami atorunnaarsinneqarnissaat anguniagaassasoq, kisiannili nutaanik sulisussarsiortarnerup ajornarsigaluttuinnarnera ilutigalugu immikkoortortaqarfiit kattussuunneqarumaarput.

Nunap immikkoortortaani peqqinnissaqarfiit atuuttuusut taamatut ingerlaannarnissaata aalajangi-usimaannarnissaa sulissutigiumavarput, aamma sulisunik nutaanik sulisussarsiortarneq sulisullu nutaat tigummiinnarniartarnerat ajornarsigaluttuinnassagaluarpuunniit.

Oqaaseqaataasartut ilanngussuullugit periusissatut pilersaarut inaarutaasumik sularineqalerpat killissarititaasut sumut killinnissaannut piumasarissaajummartussat ilanngunneqarumaarput.

Inaarutaasumik ingerlatseriaasissamat siunnersuutissap sularineqarnerani isumaliutersuutit tamakku tunngaviusumik pingaarutilerujussuutut inissisimasussaapput.

Taamaattumik pissusissamisoorpoq peqqinnissaqarfimmi ingerlatseriaatsiip misissoqqissaarnissaa massak-korpiaq pisariaqarmat, nutaamillu ajornartorsiutinik nalunngisatsitut aggersunik pitsaanerumik suliniute-qarfigineqarsinnaasunik ineriartortitsinissaq.

Ingerlatseriaaseq nutaaq ukuninnga tunngaveqassaaq:

1. Sinerissami ikinnerusunik, anginerusunik tamatigoornerusunillu angissutsimikkut suliaasaqarfikkaatigut suliffigissallugit pilerinartunik imaqartunik pilersitsinissaq. Taamaalliluta neriuutigaarput sulisut amerlanerut pilersissinnaallugillu tigummiinnarsinnaanissaat.
2. Telemedicin atorlugu nakorsiatitsisarnermik nutaaliaasumik atorluarsinnaasumillu ineriartortitsinissaq, taamaattoq sumiiffinni sulisunik qaffasissumik ilinniarsimasunik pissarsiviusinnaanngitsuni/sulisoaqarfiunngitsuni "ikaartarfittut" atorpeqarsinnaasalluni.
3. Ilinniartitaanerup ilusaanik allanngineq, taamaaliornikkut peqqinnissamik sulisuusut ilinniakkamikkut qaffassarneqarsinnaalissapput, taamaaliornikkullu suliaasaqarfikkuutaat akornanni suliaasatigut ikaarsaarifaeqarsinnaanerit periarfissaqalersinnaasalluni. Kigutigissaanerup iluani taamaatukanneq aamma iliuseqartoqarsinnaavoq.

Politikkikkut anguniagassatut siunniussanut angummassimaaginnarsinnaasagaanni aammalu nukissatigut aqutseriaatsikkullu ineriartorneq eqqarsaatigissagaanni peqqinnissaqarfimmik nutarterinissaq pisariaqarpoq. Nutarterinermik piviusunngortitsinngitsoornerup kingunerisussaavaa aningaasaqarnikkut suli annerumik kipungasoorneq, sulisussarsiortarnermi ajornartorsiutit suli ajornerulernerat aammalu kiffartuussinerup pitsaassusiata maannakkornit ajornerulersinnaanera.

Tunngavissaq

Inatsisartut Peqqinnissaqarfik apeqquteqarfigaa nunap immikkoortortaanut agguataarisimaneq ullumikut atuuttoq suli naleqquttut taaneqarsinnaanersoq, tassungalu akissut tassaasariaqarpoq naagga.

Peqqinnissaqarfiup qullersaat isumaqarput allannguinissamik pisariaqartitsinermut tikkuussisoqartoq, allannguinissat taakku ilaatigut kingunerisussaavaat nunap immikkoortartaani peqqinnissaqarfiit ullumikkut atuuttut ikinnerulersinneqarlutillu piffissap ingerlanerani anginerulersinneqassasut.

Immikkoortortaqarfiit anginerusut sulisunik peqqissutsimut tunngasunik ilinniarsimasunik pitsaanerumik kajungilersitsisarnerat nalinginnaasumik nersualaarniarneqartarpoq. Nunani allani (Alaska aamma Norgep avanna) misilittakkat takutippaat piffissami peqqissutsikkut ilinniarsimasunik sulisussanik amigaateqarfiusumi nutarterineq uani allaaserineqartut ittoq piviusunngortikkiartorneqarsinnaasoq, taamalu innuttaasunik siammarsimasunik kiffartuussinerup ingerlaannarsinnaaneranut qulakkeerinneqataassalluni.

Peqqinnissaqarfimmik nutarterinissatut siunnersuut una suliffeqarnikkut pissutsinik peqqinnissaqarfimmi sulisunik nunatsinnukartikkusutatta pilerinartut takorloorsinnaasaannik tikkuussisussaavoq – maannakkornit suli pilerinarnerusoq. Aamma angalanerulersinnaatitaalerneq avataaniit nunatsinnut suliarortunit nunatsinnilu misigisaqarusullutik angalarusussuseqartunut annertuumik pilerinarsaataavoq.

Tunngavissatut siunnersuutigineqartoq tassaavoq peqqinnissaqarfiup sulisoqarnikkut pissutsit qanoq pitsaanerulersissinnaanerannut, aammalu sulisut ilinniarsimasut amigaataanerinit akornutaasut qanoq ilorraap tunngaanut saatinniarsinnaaneranut, piviusorpalaarnerpaatut taasinnaasaaq.

Telemedicin atorlugu ungasissumiit nakorsiertitsisarneq nunatsinni peqqinnissaqarfimmi annikitsuinnarmik atorneqarpoq, taamalu annertunerusumik ineriartortitsineq annertunerusumillu atuilerneq nunani uagutsinnut sanilliuttakkatsinni allanitulli – soorlu Alaskami – peqqinnissaqarfiup nunatsinni nunattalu immikkoortortaani atuuffinnut pitsaanerpaamik sullissisinnaaneranut periarfissaanik periaasissakkut annertuumik pingaaruteqarlualersussaavoq.

Alaskami nunatsinnitulli napparsimmavinnut mikinerusunut nunaqarfinnilu nakorsiertarfinnut peqqissutsumut ilinniarsimasunik sulisussarsiortarnermi assut ajornartorsiorfiuvoq, taamaattumillu nunap immikkoortortaani avinngarusimasuni peqqinnissakkut kiffartuussinermut innuttaasut saaffiginissinnaaqqulugit periusissanik nutaanik nassaarsiornissaq pisariaqarsimavoq.

Alaskami aaqqiissutit ilagaat Peqqinnissaqarfiup aqunneqarnerata suleriaasiatalu piviusunut taakkununga nalequssarneqarnera. Ilaatigut peqqinnissaqarfik immikkoortortanut anginernut qitiusumik ingerlatsivinngortiteneqarsimavoq, taamaaliornikkullu sulisunik ilinniarsimasunik immikkullu ilinniarsimasunik sulilernisamat kajungernerulersitsisimalluni, ilaatigullu aamma peqqinnissaqarfiup immikkoortortanut mikinerusunut aggulunneqarneratigut taamaalilluni napparsimasut peqqinnissaqarfimmut pingaarnertut attavigilersimallugit najukkami aalajangersimasumik najugaqartut piffissami sivikitsumi akunnattumilu ilinniagaqarsimasut.

Telemedicin atorlugu nakorsiertitsisarneq annertooujussuarmik atorneqarpoq, soorluli piffissami sivikitsumi, akunnattumi nangitsiviusumillu ilinniartitaanerit pilersiororneqarsimallutik, taakkunani Alaskami immikkuullarissuullutik (assersuutigalugu kigutigissaanerup, pitsaaliuinerup nunaqarfinnilu ilinniartitaanerup iluani allanilu) peqqissutsikkullu pissutsit ullumikkut atuuttut siunertaqarluarmik ingerlanneqarlutik.

Peqqinnissaqarfitsigut attaveqatigiinnerit nuna tamakkerlugu napparsimaviit, nunap immikkoortortaani napparsimaviit, peqqissaaveqarfiit nunaqarfinnilu nakorsiertarfiit imminnut ataqatigiissun-ngortippaat, taamaaliornikkut innuttaasut peqqissutsikkut sullinneqarnerat avinngarusimanerpaaniittunut allaat pitsaanerpaamik isumagineqarsinnaasunngortillugu.

Telemedicin atorlugu sinerissami Dronning Ingridip Napparsimmavissanilu nakorsiertitsisarnermi atortut annertusarneqarnissaat nunatsinni telemedicin atorlugu annertunerusumik nakorsiertitsisarinnisamat piumasaqaataapput pingaarutilerujussuit. Taamaaliornikkut innuttaasut peqqinnissakkut sullinneqarnerat naligiinnerusumik ingerlanneqarsinnaalissaaq, aammalu nappaatinik najukkami piginnaasaqarluartumillu nakorsaasinnaanermik kissaatit anguneqarsinnaassallutik, soorluli innuttaasut pisariaqartitsinertik naapertorlugu immikkut ilinniarsimasunit suliarineqarsinnaanermik neqeroorfigineqarsinnaalissasut.

Telemedicin atorlugu nakorsiertitsisarneq nukissanik pitsaanerusumik atorluaanerulissaaq, peqqinnissakkut sulisunut aalajangiinnisamat tapersiissutaasinnaalluni aammalu sulisut immikkut ilinniarsimasut akornanni nunatta iluani avataanilu attaveqatigiissinnaanerat pilersinneqarsinnaalluni.

Aningaasaqarneq

Suleqatigiissitaliaq peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnissaani aningaasaqarnikkut qanoq kinguneqarnissaanik naatsorsuusiortussaq 2005-imi naatsorsuusiorsimavoq, tamannali peqqinnissaqarfimmi ataatsimoortumik paasisutissanik amigaateqarnermit ajornakusoortinneqarsimavoq. Peqqinnissaqarfiup uppersaatissaqarnerup pitsaanerulersinniarneqarnera ilungersuutigalugu suliaraa, taamalu naatsorsuusiortarnerit ukuninna mianersorfissartalerlugit suliarineqarsimallutik:

- Nunap immikkoortuini allannguutit suliaritittussat aallartinneqartartut amerlingginnissaat, naartusut eqqaassanngikkaanni.

- Nunap immikkoortortaaniittut nunaqarfinnut tikeraarterit allangortinneqartinnagit pilersaarusiussasut.
- Siunissami angallannikkut suleriaaseq siunissap qaninnerup iluani angallannikkut aningaasartuuteqarnerulernermik malitseqassanngitsoq.
- Peqqinnissaqarfimmi sulisunut ilinniartitaaneq suli annertunermik pisariaqartinneqalissappat ilinniartit pioreersut iluanni inissaqartinneqarnissaat.
- Peqqissaasut sumiiffinni nakorsaqaqfiunngitsuni nakorsartunik misissuisinnaatitaallunilu nakorsarsinnaanissaat.

Piumasaqaatit taaneqartut taakku mianersornartuupput, tassa kukkunerusut paasinarsissagaluarpas tamanna aningaassaqaqarnikkut annertuumik kinguneqarnerlutitsinnaagamik. Imaasinnaavoq piumasaqaatit ilaat naammaginangilluinnarsinnaasut, kisianni ajornartorsiutaavoq ullumikkut ilisimasat pissarsiarineqarsinnaasut tunngavigalugit siumut takorlooruminaammat allanguutaasinnaasut sumut saariarsinnaassanersut, taamaatumik misissueqissaarnerup mianersorfissat suut mianerisariaqarnerisut erseqqissumik paatsuugassanngortumillu innersuussutigiinnassallugit.

Innuttaasut akuutinneqarnerat

Peqqinnissaqarfiup nutarterniarneqarlersup iluatsilluartumik maannakkut ingerlareersunut taarsii-artuaarnissaanut periarfissat nukittorsarniarlugit aammalu nutarterinerup innuttaasut pillugit ingerlanniarneqarnera erseqqissarniarlugu innuttaasut peqqinnissaqarfiullu akornanni suleqatigiinneq ikioqatigiinnerlu nukittorsarniarneqassaaq.

Tamanna siunertaralugu nunap immikkoortortaanni napparsimmaveqarfinnut tunngatillugu **najukkani peqqinnissakkut siunnersuisoqatigiinnik** pilersitsisoqartariaqarpoq, nunap immikkoortortaanni innuttaasut sinniisaannit peqataaffigineqartunit, taakkulu aallaavittut nunap immikkoortuani tassani peqqinnissaqarfiup atuuffianut ataatsimut isigalugu soqutiginaateqartut pillugit apequtit sammisarisassallugit.

Siunnersuisoqatigiit illuatungeriinnit kissaatigineqartut piumasaqaatigineqartullu ingerlateqqittassavaat aammalu peqatigitillugu nunap immikkoortortaanni tassani innuttaasunut sinniisutullusooq atuutissallutik. Taamaaliornikkut peqqinnissaqarfimmi politikikkut anguniakkat qanoq ilillugit ingerlanneqarnissaat najukkanilu inissilluarnissaat innuttaasut sunniuteqaqataaffigisinnaasaannik periarfissinneqassapput, soorluli aamma innuttaasut siunissami tulleriissaarisarnissat suleriaatsinik nutaanik ineriartortitsinerit assigisaallu alajangersarneqartarnissaanni illuatungitut tusarniaavigineqartartussaallunik.

Ingerlariaqqinneq

Peqqinnissaqarfimmik nutarterinermi suliaq immikkoortunut arlalinnut agguataarneqarsinnaavoq.

Suliaq imatut pilersaarusiorneqassaaq pilersaarutip piviusunngortinnissaanut naammattumik piffissaqarlunilu inissaqartinneqassalluni. Tamanna pissaaq kiffartuussinerup qaffasissutaata naammaginartumi inissisimanis-saa (minnerpaamik maannakkut ingerlanertut), aammalu ullumikkut nikiusut pisariartitsinerillu sulisussaqaqartinnarnissaat eqqarsaatigalugu.

- **Politikkikkut immikkoortoq:** Peqqinnissaqarfiup nunap immikkoortortaanni agguataarneqarnerata allangortinnissaata isummerfigineqarnissaa

- **Tusarniaanissaq:** Matumani nutarterinissamat siunnersuut nunatsinni inuiaqatigiinnut oqallisissanngorlugu nalilersugassanngorlugulu nassiussuunneqassaaq
- **Pilersaarusionorfik:** Politikikkut aalajangiinerup tamakkiisumik inissikkiartortinneqarnissaanut suleriaasissaq pilersaarusionerqassaaq
- **Nutarterinerup pioreersunut ilanngukiartortinnissaa:** Ullumikkut kiffartuussinerup minnerpaamik taamaaginnarnissaa piumasaqaatigalugu nutarterinerup pulatikkiartortinnissaa
- **Piviusunnngortitsiartorneq:** Inaarutaasumik atuutilersitsineq, tassanilu nutarterineq Peqinnissaqarfimmut tamarmut sunniuteqarlualereerluni
- **Nalilersuiffik:** Suut ingerlalluarpat, suut iluarsisariaqarpat, siunissami suut salliutinneqassappat assigisaallu nalilersorneqassapput

Naggataarutaasumik oqaaseqaatit

Peqinnissaqarfik nutarterneqarnissamik pisariaqartitsivoq, suleriaaseq maannakkut atuuttoq nalequnnanilu pisoqalisimavoq. Teknologikkut periarfissanik atorluaanngilaq aammalu inuiaqatigiinni ineriartornermut naleqqukkunnaarsimalluni.

Taamaattumik piareersimavunga siulerisama suleriaatsinik nunap immikkoortuinik ikinnerusunik anginerusunillu ingerlatsiviusunik pilersaarutaasa ingerlateqqinnissaannut. Imaappoq nunap immikkoortui arlallit piffissap ingerlanerani kattunneqassapput, aammalu avinngarusimasuni peqqissutsikkut kiffartuussineq peqqinnissakkut sulisunit telemedicin atorlugu nakorsartitsisarnermik atuinikkut nunap immikkoortortaani anginerusuni nakorsaqarfiusunilu qanimut attaveqartunit suliarineqassallutik.

Nutarterineq pinngitsoorsinnaanngilaq, kisianni matumani ukiuni arlalinni ineriartortitsineq pineqarpoq, tassami suliaasaaq annertoorujussuuvoq. Aamma pingaaruteqarpoq eqqarsaatigeqqissaagaalluarnissaa attuumasutillillu tamarmik tusarniarneqarnissaat.

Siunnersuut 2008-mi Inatsisartut upernaakkut ataatsimiinneranni saqqummiunneqassaaq. Taamaattumik uuma saniatigut kommunit kattussuunnissaannut suliaq naleraassaaq pingaarutilik.

Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnera kommunillu suleriaatsikkut nutarterneqarnerat tasioqatigiillutik ingerlanissaat pingaaruteqarpoq, tassami nutarterinerit taakku marluullutik pingaarnertut assigiimmik anguniagarput, tassa innuttaasunik kiffartuussinnermi pitsaassutsikkut kivitsinissaq.

Peqqinnissaqarfiup nutarternissaani tulliullugu siunertarineqarpoq nunatsinniit nunaniillu allanit sulisussanik pisariaqartunik pilerilersitsinissaq aalajangersimasumillu sulinnarsinnaasunik qularnaarinninnissaq, aammalu aningaasat atugassat peqqinnerulernermik kinguneqarnissaat peqatigitillugulu pitsaaliuinnermik peqqinnerulernissamullu suliniutit nukittorsarneqarnissaat.

Qujanarsuaq tusarnaarassi. Nuannersumik angusaqarfiulluurtumillu suleqatigiinnissarput qilanaaraara.

ILANNGUSSAQ 3

Jørgen-Ole Nyboe Nielsen, Pituffimmi Borgerrådip siulittaasua, aallartitat Sisimiuni ataatsimiinnerat 22. maaji 2007:

Siulersuisut qutsavigerusuppakka tamassi oqaaseqarnissassinut periarfissimmasi.

Borgerrådip matumuuna saqqummiussinermigut kissaatigaa Pituffik pillugu paasissutissiinissani, oqaluttuarilaassallugu avannaarsuani najugaq taanna ulluinnarni Thule Air Base-mik imaluunniit Thulebase-mik taaneqartartoq pillugu qanoq kissaateqarnersugut.

Aaqqissuussaannermut Isumalioqatigiissitat suliaata aallartinnerani Pituffimmi Borgerrådi isumalioqatigiissitanik ataatsimeeqateqarnermi peqataasimavoq.

Ataatsimiinnerup tamatuma inernerisaanik kaammattuutigineqarpoq Pituffik kommunit aggornerisa avataanniiginnassasoq.

Kingusinnerusukkulli Borgerrådip Avannaani kommuniulerumaartussatut ilimagineqartunik suleqateqarsinnaanermut periarfissat misissorpai.

Borgerrådi isumasioqatigiinnerni peqataasarsimavoq ilaatigut Pituffik pillugu – pissutsit nuannerpata nuanninngippataluunniit – paasissutissiiffigisatsinnik, aammalu borgmesterit kommunaldirektørillu tamaasa kajumissaartarpavut Pittuffimmut tikeraaqullugit, taamaalillutik kommunit Pituffimmik qanoq iluaqutiginnissinnaanersut paasiniarsinnaaniassammassuk. Ajoraluartumillu neqeroorut tamanna atorneqanngilaq.

Ataatsimiinnerit akuersaartumik pissusilersorfiupput. Ataatsimiinnerlu kingulleq naggaserlugu ataatsimoortumik oqaaseqaateqartoqarpoq, tassanilu siunissamut anguniagassaq taavara, tassa Pituffik Kalaallit Nunaata sinneranut ilanngutissasoq.

Tamatumani ilaatigut eqqarsaatigaara Pituffimmiut Kalaallit Nunaanni innuttaasutut allatulli oqartussaaqataanikkut periarfissaqalernissaat, assersuutigalugu akileraartitsisarnikkut akileraarutillu sumiiffimmi innuttaasunut iluaqutissanngortinneqarnissaasigut.

Kingusinnerusukkut nassuerutigisariaqarsimavarput Avannaata kommunerujussuanut ilanngunnissaq eqqortuussanngitsoq. Imaanngitsoq Avannaata kommunerujussuassaa ajorigatsigu, kisianni Pituffiup Kalaallit Nunaanni kommunit ilaannut ilanngunnissaanik eqqarsaatip ingerlateqqinnissaa piviusorsiortuunngimmat.

Tamanna assigiinngitsunik pissuteqarpoq.

Siullermik, illersornissaq pillugu isumaqatigiissummut tunngatillugu iluarsiniagassarpassuaqassaaq aammalu Pituffimmi inuiaqatigiinnguit meerartaqanngillat, ilaqtareeqaratik utoqqartaqaratillu aammalu tamakkununga tunngatitanik isumaginniffeqaratik.

Pituffiup inuiaqatigiittut pissusissamisoornerusumik ingerlatsivinngortinnissaa, meeraqarfiulluni, atuarfeqarluni, ilaqtareeqarluni, utoqqartaqarluni, paaqqinnittarfeqarluni il.il., illoqarfiup aaqqissuussaanerata annertuumik allanngortinneqarnissaanik pisariaqartitsissaaq kiisalu aningaasarpasuit pilersitsinernut pilersitallu ingerlanneqarnerinut atortariaqassallutik.

Taamaappoq! Kisianni tassunga uniinnassaagut?

Kommunit Pituffiup periarfissarititaanik annerpaamik iluaquteqarsinnaanerannut periarfissat maanngaannassappat? Pituffiup Kalaallit Nunaannut ilanngunnissaanik eqqarsaatikka puiguinnarneqassappat?

Naamik, tassami Kalaallit Nunaat Pituffimmik iluaquteqassappat Pituffiup kommunit arlaannut ilanngunissaa pisariaqanngilaq.

Taamatuttaaq Pituffimmiut Kalaallit Nunaata sinnerani innuttaasut pisartagaannik pinsinnaalissappata Pituffiup kommunit ilaannut ilanngunissaa pisariaqanngilaq.

Borgerráði Namminersornerullutik Oqartussanik suleqateqarluarpoq tamatuma qulakkeernissaanut, tamannalu pillugu naalackersuisut siulittaasuat qutsavigisassareqaara.

Kisiannimi Pituffimmiusugut qanoq ittuusugununa?

Kalaallit Nunaanni suliffiit annerpaat ilagaatigut, aalajangersimasumik sulisut 500 missaanniippugut assigiinngitsorpassuarnik suliallit. Oqaatsit assigiinngitsut pingasut suliffimmi atugaapput. Pituffimmi akileraarutinik akiliisartut ilaatigut nunamut tamarmut immikkut ittumik akileraarutitigut ukiumut 65 mio. kr.-inik tamatumalu saniatigut selskabit akileraarutaasigut inuiaqatigiinnut aningaasaleeqataasarput.

1988-imi Greenland Contractors lærlingeqarnikkut suliniummik aallartitsivoq nunamit tamarmit kalaallit inuusuttut Pituffimmi ilinniaqarnissaannut periarfissiisumik. Taamalu ukiut ingerlaneranni kalaalerpassuit tassani assigiinngitsunik ilinniagaqarsimapput.

Nuannertaqaaq takullugu inuusuttoq aallaqqaammut ajukkukkaluararluni ilinniarnermi inuttut sapiillisooq oqarsinnaalerluni pinsinnaavunga piumavungalu!

Pituffimmi innuttaasut lærlingeqarnikkut suliniut tamanna tulluusimaarutigaa. Tassami Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit siunissaannik taamaaliornikkut pilersitseqataapput.

Tamanna Borgerráðip inerisarniarpaa oqaatsinik ilinniarnissamik allarpassuarnillu neqerooruteqarnikkut. Tamanna Namminersornerullutik Oqartussanik oqaloqatiginnissutigaa. Neriuppugullu soorlu Qaanaami innuttaasut Pituffimmi periarfissanik siunissami atorluaanerulerumaartut.

Kalaallit Nunaata USA-llu akornanni pissutsit pitsaasut ukiualuit matuma siorna Igalikumi isumaqatigiissutikkut inerisarneqarsimasut qajannaallisarneqarnissaannut peqataajuarusuppugut. Isumaqatigiissummi tassani iluatinnartorujussuarnik periarfissaqarpoq, suliamilu peqataanissarput qilanaarutigaa.

Taama oqaaseqatsiarnissannut periarfissinneqarnera qujassutigaa, ullunilu tulliuttuni peqataanissannut qilanaarpunga.

Qujanarsuaq!

ILANNGUSSAQ 4

Siulersuisut nalunaarumminnik saqqummiussissutaat:

Siulersuisut allakkatigut nalunaarutaat qaammatip ataatsip matuma siornatigut nassiussuunneqareersimasoq innersuussutigissavara – matumuunalu nalunaarummut tamatumunnga tapiliussatut taasariaqartitatsinnik saqqummiussaqaasaagut.

Siullermik oqaatigisariaqarparput aqqissuussaanermik iluarsaaqqinnissaq kommunit ingerlatsinikkut politikikkullu ilusilersugaanerannik allannguingaatsiarfiususaaq aajunalarannguannngoreermat, apeqquillu pingaaruteqartut sulilu inissilluannngitsut arlaqarmata paaseqatigiissutigalugit aqqittariaqartut.

Soorlu borgmesterit kommunaldirektørillu upernassaaq ataatsimiinneranni borgmesterit isummerput iluarsaaqqinnerup atuutilerfissaanik piffissaliineq allanngortinneqartariaqartoq. Borgmesterit isumaqarput Namminersornerullutik Oqartussat suliaasaqarfinnik tunniussinissaminut piareersimanngitsut, taamaattumillu ulloq kommunalbestyrelsit nutaassat atuutilerfissaat kaammattuutigineqartumiit 1. januaari 2009-miit nuunneqartariaqartoq 1. januaari 2010-mut.

Aamma sumiiffinni oqartussaaqataaermermi qinikkatigut qanoq aqqissuussisoqarnissaa pissanganartuuvoq paaseqatigiiffiunissaalu kissaatiginarluni – tassa soorlu nunaqarfinni aqutsisoqarnerup ataannarnissaa kissaatigineqartarmat aammali sumiiffinni sinniisunik taaneqartunik aqqissuussisoqarnissaa naalakkersuisunit eqqartorneqarmat. Tamanna siulersuisut saqqummiussissutaata matuma naalernerani uterfigeqqissavarput.

Akiliisitsiartarnermut tunngatillugu inatsisissaq Akileraartarnermut Pisortaqarfiup kommuninut tusarniaassutigalugu nassiussimavaa, aammalu KANUKOKA kommunillu kajumissaarsimallugit suleqatigiissitani arlalinni akiliisitsiartarnerup qitiusumit ingerlanneqalernissaata kingunerisassaani misissuisussani peqataaqullugit. Siunnersuutigineqarpoq akiliisitsisarneq kisimi qitiusumit ingerlanneqalissasoq, suliaassalli tamatumunnga tunngasut allat, tassa akiligassisarneq allaffissornerlu, kommuniniiginnassallutik.

Kommunit amerlanerit KANUKOKA-lu isumaqarput suliaasaqarfiup naammassisaqarsinnaanera pitsanngorsarneqassappat suliaasaqarfik kommuniulersussani inissisimaannartariaqartoq taamaassanngippallu tamarmi Akileraartarnermut Pisortaqarfimmiilertariaqartoq. Ilaannakorsiorluni qitiusumit ingerlatassanngortiterineq allaffissornikkut aningaasaartuutunik amerlisaaginnartussaavoq, isumaqarpugullu inuiaqatigiinnut akisunerussamik aqqiinnissaq tapersorsinnaanatigu.

Sapaatip-akunnerisa marlussuit matuma siornatigut aningaasanut naalakkersuisoq Lars Emil Johansen ataatsimeeqatigaarput, taannalu nalunaarfigaara suliaasaqarfiup naammassisaqarluarfiunerulernissaa siunertaralugu suliniuteqarnissaaq peqataaffigerusukkipput, ilisimatipparpulli naalakkersuisut tamatumunnga aqqiussutiginiagaat tusarniutigineqartoq siunertamat tamatumunnga ungasissorujussuusoq. Tassami Akileraartarnermut Pisortaqarfiup suliaasaqarfiup akiliisitsiartarnerpiaa kisiat tigujuumappagu, taava suliaassat inkassomut tunniunneqartussanngortut piareersarneqarnerat allaffissornikkut immikkut suliaasaqarfiulersussaavoq, taamalu pissutsit ataatsimut isigalugit allaffissorneq anneruliinnartussaavoq.

Lars Emil Johansenip saqqummiussinerput tusarnaarppaa, isumaqatiginerarpaatigullu aqqissuusseqqinnermi siunertaasariaqarmat maanna suliat ingerlanneqarnerinik pitsanngorsaanissaaq marloqiusamillu

allaffissunnginnissaq. Isummat aninneqartut pisortaqaqfimmiumik oqaloqatiginnissutigereeriarunigit uterfigeqqissamaarpaa. Tamatumalu tungaanut KANUKOKA kommunillu pissutsit qulaajarneqarneranni peqataassapput, taamaalilluni aalajangiinissamut tunngavissamik pitsaanerpaamik Inatsisartunut saqqummiussisoqarsinnaaniassammat.

Sulisoqarnermut akissarsiaqartitsinermullu tunngatillugu siulersuisut allakkatigut nalunaarutaanni taaneqareersunut tapiliullugu kommuninut inassutigerusunnarpoq atuuffiit pillugit isumaqatigiissut (funktionsoverenskomst) nutaaq atortaqqullugu. Isumaqatigiissut taanna immikkoortortani pisortanut konsulentinullu Atorfillit Kattuffiat malillugu atorfeqartitanut atuuppoq, tjestemanditullu atorfiit atorunnaariartortinneqarnerata malitsigisaanik isumaqatigiissutaalluni. Namminersornerullutik Oqartussat isumaqatigiissutileriffiat ilitsersuusiorniarpoq atuuffiit pillugit isumaqatigiissutip tamatuma atortinneqarnerani nalornisoortoqarpallaqqunagu.

Sulisut kattuffii arlallit isumaqatigiissuteqarfigineqarsimapput sulisut utaqqiisigalugu inissinneqartarnerannut aningaasartuutaasartut ikinnerulernissaat siunertaralugu misissuinissamik.

Kommunit 2005-imi tamatumunnga aningaasartuutaat pillugit paasissutissanik katersuineq naammasseq-qammerpoq, periarfissarlu manna iluatsillugu kommunit qutsavigissavavut suliangaatsiamut tamatumunnga peqataasimanerannut. Kommunit pingasut amigaatigineqaralarput, kisianni paasissutissat katersorneqarsimasut atorlugit takuneqarsinnaanngorpoq kommunit utaqqiisigalugu ineqartitsisarnermut pisattanillu assartuinermut aningaasartuutaat qanoq agguataarsimanersut sulisut kattuffiinut sorlernut ataneq tunngavigalugu.

Akissarsianik isumaqatigiinniarnert naammassisut kingulliit eqqarsaatigalugit taasariaqarpoq PK/PPK-kkut (tassa Peqqissaasut Kattuffiat / Peqqinnissaq Pillugu Kattuffiit) akissarsiaasa isumaqatigiinniutaanerata naammassinertigut neriuutigigatsigu vikarinik atunerup millisinneqarnissaa, tassami aalajangersimasumik atorfeqartunik sulisoqarnissaq kissaatiginarneruarmat. Peqqinnissaq pillugu kattuffiit isumaqatigiissutaat malillugit sulisuusut akissarsiaasa 13 procentii kommunit akilertarpaat.

Sulisut sulinerminni atugarisaat akissarsiaallu pillugit isumaqatiginninniartarnerit pitillugit eqqaanngitsoorusunngilarput 2008-mi isumaqatigiinniarnissani sulisitsisut piumasarisassaannik paasissutissanik KANUKOKA katersuilissammat. Juulip 27-at 2007 nallertinnagu sulisitsisut piumasaat ilisimatitsissutigeqquneqarput – tamanna aamma allakkatigut kommuninut eqqaasitsissutigineqassaaq.

Aatsaat isornartorsiuisoqarniartarpoq isumaqatigiinniarnert naammassigaangata inernerilu takuneqarsinnaaleraangata. Ajoraluartumilli kommunit nipaappallaartarput kommunini sulisut aningaasarsiaat pillugit isumaqatigiinniarnissani sulisitsisut qanoq piumasaqarnissaat kattuffimmit apeqqutigineqaraangat sunniuteqarniarnissamullu periarfissaqaleraangat.

Tusagassiuutini sammeneqartutuut Perorsaasut Ilinniarsimasut Peqatigiiffiat (PIP) juunimi 2006-imi kommunit ilaannik kredsretimi **eqqartuussisulersuussivoq meeqqamik sumiginnaaneq pillugu**. Tamanna eqqaalaarniarparput tunngaviusutigut kommuninut soqutiginaateqarmat.

Eqqartuussisunut suliassanngortitsinermi tamatumani PIP-ip anaanaasoq sinnerlugu eqqartuussisut isummer-tinniarpai kommune taassuma panianut tunngatillugu suleriaatsimini Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat pillugit Isumaqatigiissutaannik kiisalu meeqqanik inuusuttuaqqanillu ikiorsiisarneq pillugu Inatsisartut peqqussutaannik maleruaanersoq.

Tamatuma oqaluttuassartaa naatsumik oqaatigalugu 2004-mi ukiakkut aallartippoq, taamani nakorsaq pisortaasoq kommunimut allagaqarmat niarsiaraq taamani 14-inik ukioqartoq isumakuluutigalugu, imminoriarsimammat atuarnertu ukiakkut aallarteqqimmalli atuariartorsimanani.

Ukiaq tamanna anaanaasoq politiinut napparsimmavimmullu saaffiginnissimavoq ikiortissarsiorluni, panini immiitikkusukkunnaaramiuk nakuusertarmat naalatsinneqarsinnaanngimmallu. Assigiinngitsunik suliallit suleqatigiiffiat, aamma peqqinnissaqarfiup, atuarfiup politiillu peqataaffigisaat, inassuteqarpoq anaanaasup akuersineratigut Danmarkimi efterskoleliliartinneqarnissaanut periarfissanik misissuisoqassasoq. 2005-imi septembarimi kommunip niarsiannuaq Danmarkimi efterskolemukarfissarsissupaa. Paasinarsivorli tamanna qaammammut 66.000 kr.-inik akeqassasoq, kommunip akissaqartinngisaanik.

Eqqartuussisulersuussineq tamanna tunngaviusutigut kommuninut pingaaruteqarpoq, tassa ilaannikkut suliaaqqartarmat arlaannik pissuteqarluni kanngittoortartunik – ikiuniarluni iliuserisat naammanngikkaangata, inissiivugallarsinnaasut amigaatigineqaraangata, inuusuttunnguamik tigusiumasoqanngikkaangat imaluunniit (soorlu uani pisimasutut) aningaasameerseq susinnaajunnaarsitsisorinaraangat. Inuusuttunnguup ikiortariaqarnera paatsuugassaanngippat kommunalbestyrelsip ikiorsiinissanut kommunip pisussaaffigisaanut aningaasaqarnissaq isumagisariaqarpaa. Mannalu iluatsillugu kommunit kajumissaarusuppavut suliaasani assingusuni ingerlaqqittaqqullugit akisussaaqataasullu tamaasa akuliutitittaqqullugit, taamaalilluni ikioqatigiinnikkut aaqqiissutissamik naleqquttumik nassaartoqarsinnaaniassammat.

Eqqartuussisulersuussineq eqqaaneqartoq 2007-imi juulimi aalajangiiffigineqartussaavoq.

Sapaatip-akunnerani kingullermi **innarluutillit** pillugit ataatsimeersuartoqarpoq, tamannalu iluatsillugu innarluutilinnik isumagininnerup misiligutaasumik kommuninut tunniunneqarsimanera maanna ukiut arfineq-aappassaanni ingerlasoq eqqarsaatersorfigilaarusunnarpoq.

Aaqqissuussineq tamanna qaqutigoortuulluinnartutut oqaatigisariaqarpoq, tassa aaqqissuussinerit misiligutaasut piffissami aalajangerikkami atuuteriarlutik nalilerneqartarmata siunertarineqartunillu angusiffiuisimannikkaangata unitsinneqarajuttarlutik. Misiligutaasumik aaqqissuussinerup nuna tamakkerlugu atuutillennissaanik naalakkersuisut siunertarisaat eqquutinngitsoorsimavoq, taamaattumillu misiliineq ukiut arlallit matuma siornatigullu unitsinneqarsimasariaqaraluarpoq.

Aaqqissuussinerup misiligutaasup ukiumi 2000-imi aallartinnerani kommunit marluk peqataapput, 2001-imiit kommunit tallimat 2002-miillu kommunit pingasut peqataasimallutik. Ukiuni tulluuttuni kommunit tallimat misiliinermi peqataajunnaarsimapput, pingaartumik Namminersornerullutik Oqartussat innarluutilinnut ikiortasunut støttepersoninut kommunit aningaasartuutaannik akiliiumannginnerat pissutigalugu. Kommunit arfineq-marluk misiliinermut peqataasimanngisannarput, ullumikkullu kommunit tallimat peqataapput.

Aaqqissuussinerup misiligutaasup pitsaaqutai erseqqissut tassaasimapput sukkannerusumik sullissisinnaaneq, marloqiusaasumik allaffissunnginneq, innarluutillit qinnuteqarnerminniit qinnuteqaatip aalajangiiffigineqarnissaata tungaanut utaqqisarnerata sivikillinera, pissutsit ataatsimut isigalugit paasiuminarnerulernerat suleriaatsillu pisariillisinneqarnerat.

Piffissap misiliiffiusup ingerlanerani politikikkut ingerlatsinikkullu neriorsuisoqartarsimavoq pitsanngorsaatissanik iliutsillu malittareqqinneqarnissaannik, tamakkuli sulii piviusunngorsimannigillat. Tamatumani ilaatigut pineqarput pisariitsunik paasiuminartunillu najoqqutassiornissaq, aningaasaliinermi suleriaatsit assigiissarneqarnissaat kiisalu aningaasatigut aqutsinermut najoqqutassiat kommunit misiliinermut peqataanerat peqataanninneralluunniit apeqqutaatinnagu aaqqissuunneqarnissaat. Ullumikkorpiaq suliaaqqarfimmi pissutsit qanoq innerat eqqoriaqattaaginngikkutsigu innarluutillit atugarisaat pillugit paasissutissanik pisariaqartitsivugut. Ilaqutariinnermut Pisortaarfik innarluutillit pisariaqartitaannik nuna

tamakkerlugu misissueqqissaanngippat sattattut ingerlajuassaagut aalajangeruminaatsissallugulu siunertat pingaernerit suussanersut.

Aaqqiipallattarnerit ingerlaannannginniassammata inatsisartut peqqussutaannik nutaarluinnarmik aalajangiisoqarnissaa pisariaqartinneqarpoq, kommunit kattussuunnissaat naatsorsuutigalugu. Maanna piffissanngorpoq suliassaqrifiup politikikkut ingerlatsinikkullu nalilersorneqarnissaanut, tamatumani KANUKOKA-p kommunillu peqataatinneqarnissaat pissusissamisuusaaq inatsisartut peqqussutissaat peqqissaartumik piareersarneqarsinnaaniassammat innarluutilinnut iluaqutaasussamik.

Innarluutillit isumagineqarneranni akisussaaffiup kommuninit tiguneqarnissaa sioqqullugu KANUKOKA-p Namminersornerullutik Oqartussat iluamik oqaloqatigeqqaarusuppai aningaasatigut sinaakkutissat piumasarisallu sinerissami pissutsinut piviusunut naapertuuttuunissaat pillugu.

Innarluutillit pillugit qitiusumit politikkeqarnissap kommuninit noqqaassutigineqaleruttornerani nuannaajallannarpoq Sisimiut Kommuniat Maniitsup Kommunianik suleqateqarluni innarluutillit pillugit ataatsimoorluni politikissamik suliqaarsimammat. Neriutiginarporlu iliuuseq tamanna nuna tamakkerlugu oqartussanut kommuninullu allanut isumassarsisitsiumaartoq suliassaqrifik tamanna pillugu politikkiornissamut.

Atuarfik pillugu saqqummersitsinersuarmi upernaq manna ingerlanneqartumi "Naleqqiiffimmi" soorunami Atuarfitsialak eqqartorneqaaq, taamalu **ilinniartitsisussaaleqineq** – siulersuisut allakkatigut nalunaaru-taanni aamma taallatsiagarput – soorunami oqaluuserineqangaatsiarluni.

Naluneqanngitsutuut kulturimut ilinniartitaanermullu naalakkersuisup KANUKOKA-llu siulittaasuata ukioq ataatsimiinnerata kingunerisaanik atorfilinnik ilaasortaartumik suleqatigiissitaliortoqarpoq ilinniartitsisussaaleqinermik sammisaqartussamik. Suleqatigiissitap misissugassaasa ilagaat timelærerit ilinniagaqarsimasusiat, taamaalilluni timelærerit ilinniakkamikkut qaffannissaannik neqeroorfigineqarsinnaanissaat tamatumalu qanoq ingerlanneqarsinnaanera isumaliutigineqarniassammat – tamannalu aqutugalugu ilinniartitsisussaaleqineq ilaatigut iluarsineqarsinnaaniassammat.

Kisianni ilinniartitseqqinnerit kisiisa atorlugit ilinniartitsisussaaleqinerup millisinniarneqarnissaa isumaliutiginneqanngilaq.

Taamaattumik suleqatigiissitaq aamma misissueqquneqarsimavoq ilinniartitsisut akissarsiaqarlutik sulinerata ilaa qanoq atsigisoq atuartitsinermit atorneqartarneris ilaalu qanoq atsigisoq suliassanut allanut atorneqartarneris, suliassallu allat tamakku qanoq atsigisumik ilinniartitsisut ilinniarsimanningsunit suliarineqarsinnaanersut siullermik isumaqatigiissutit atuuttut iluanni, siunissarli ungasinneris eqqarsaatigalugu ilinniartitsisut kattuffiannik isumaqatigiissuteqarnikkut.

Atuarfeqarnermut tunngatillugu aamma eqqartulaarusunnarpoq **atuartut nerisinneqartarnissaannik aaqqissuussineq** ukiup atuarfiusup 2007/2008-ip aallartinneraniit naalakkersuisunit atuutilersinniarneqartoq – tassa suleqatigiissitat ilaatigut KANUKOKA-p peqataaffigisaasa piareersaasimanerat tunngavigalugu kommuninut neqeroorutitut atulersinniarneqarmat.

Tamatumani siullermik siunertaavoq atuartut naammattumik peqqinnartumik nerisaqarnissaat, taamaalillutik atuarnertik aallulluarsiinnaaniassammasuk.

Aaqqissuussinermi tamatumani kommunalbestyrelsi aalajangissavaa atuartut nerisinneqartassanersut taamaattoqassappallu tamanna qanoq piviusunngortinneqassanersoq. Kommune Namminersornerullutik Oqartussanut qinnuteqassaaq, Namminersornerullutillu Oqartussat kommunip aningaasartuutissaasa amerlaqa-

taannik aningaasaliissapput. Taamaalillutik kommunit atuartut nerisinneqartarnerannut aningaasartuutissat minnerpaamik affaannik akileeqataasussaapput.

Atuartut nerisinneqartarnissaannut aningaasaliinermi tunngavissarititaasut pingaartumik makku maluginiarnarput:

- Atuartut nerisinneqartarnissaat kommunimi atuartunut tamanut neqeroorutaassasoq,
- nerisaqartitsineq ukiup atuarfiusup aallartinneraniit naaneranut atuutissasoq,
- angajoqqaat akiliuteqarnissaat piumasaqaataassanngitsoq,
- nerisaqarnermut siunnersuutit qulit Nerisaqarnermut Siunnersuisoqatigiit 2005-imi suliarisimasaat najoqqutaralugit atuartut nerisassiuunneqartassasut, kiisalu
- nerisaqarnermi ileqqunik peqqinnartunik ilisimasassat atuartitsinermut ilanngunneqassasut.

Atuartut nerisinneqartarnissaannut aningaasaliissutit kulturimut ilinniartitaanermullu pisorta qarfirmmit ingerlanneqarallassapput. Qinnuteqaatinillu naliliisartussatut pilersinneqarpoq atuartut nerisinneqartarnerat pillugu ataatsimiititaliaq inassuteqartartussaq kulturimut ilinniartitaanermullu pisorta qarfirmmit, peqqinnissamut pisorta qarfirmmit KANUKOKA-millu peqataaffigineqartoq.

Avatangiisitta pinngortitalu inuuffigisatta mingutsernaveersaarnissaa pillugu iliuseqartuartaqarpuq, taamaattumillu siulersuisut allakkatigut nalunaarutaanni suliniutit kattuffiup kommunillu peqataaffigisaat pillugit nassuiaatit malunnaateqarluarput.

Batteriikunik akkumulatorikunillu aqerlortalinnik 2003-mi katersuinerup 175 tonsinik pissarsiffiusup kingorna ukiumut 130 tonsit eqqakkanik navianartuleriffimmut nassiunneqartarsimapput. Taamaalillutillu eqqakkat saffiugassanik oqimaatsunik peqqinnissamut navianartunik akoqaqisut isumannaatsumik piiarneqarput. Tamatumani sulit anguniagassaqaangaatsiarpuq, taamaattorli ima angusaqareersimatigivugut maanna piffissanngorsimalluni atortut elektroniskiusut eqqakkat ukkatarinissaannut, tamakku aamma saffiugassanik oqimaatsunik akoqaqimmata. Maannalu pilersaarusiorneqarpoq illoqarfinni arfinilinni nunatsinni innuttaasut 59 procentiisa najugaqarfigisaanni eqqakkanik navianartunik tigooraaveqarneranik, taamalu innuttaasut eqqakkanik immikkoortiterisinnaanerannik paasisitsiniaanissaq.

Aamma taasariaqarpoq arsakunik teqqalasunik saffiugassanik akulinnik katersuineq maanna 2007-imi upernaakkut naammassineqartussaammat, arsakullu tamakku ikualaavinnit arfiniliusunit tamanit isumannaatsumik inissitassanngorlugit nassiunneqartussaammata. Taamatuttaaq KANUKOKA-mit misissorneqalerpoq aamakunik saligivimmik nooqattaarneqarsinnaasumik pissarsisoqarsinnaanersoq, taamaalillutik aamakut ikualaavinneersut ujaraaqanunut aqqusinniornermi atorneqartartunut akisoqisunut ilaatigut taartaasinnaagaluar mata.

Soorlu allakkatigut nalunaarummi eqqartorneqartoq atuakkap ”**Avatangiisilerinermi taaguusersuutit**” suliarineqarnerani KANUKOKA aamma peqataavoq, nuannaarutigarpullu atuagaq taanna maanna saqqummiussinnaagatsigu, tamassilu ataatsimik pisinnaagassi.

Atuakkap taassuma suliarineqarnerani KANUKOKA-p peqataanera pissusissamisoorpoq avatangiisit avatangiisilerinermilu teknikkip tungaatigut suliniutinik kattuffiup sammisaqarluarnera eqqarsaatigissa-gaanni. Tassami atuakkap taaguusersuutinik nalunaarsuiffiusup tamatumani siunertaraa tamatta – avatangiisit pillugit immikkut ilisimasaliugutta, ingerlatsisuugutta politikeriuguttaluunniit – taaguusersuutinik taakkuusunik assigiimmik paasinnittarnissarput avatangiisilerinermi teknikkip tungaatigut aalajangi-gassanik akisuu-nik aalajangiinialeraangatta. Tamannalu erniinnaq pisariaqalersinnaavoq naalakkersuisut eqqagalerinermi il-iuusissanik pilersaarusiamik nutaamik saqqummiussippata inatsisartullu avatangiisit pillugit peqqussummik nutaamik aalajangiinialerpata.

Siunnersuutit atuarnitsinni atuagaq piareersimatikkutsigu paatsuinerit piffissaajaataasut pinngitsoorsinnaavavut. Qallunaatut kalaallisullu qanoq taaguusersuisoqarnersooq ilisimagutsigu aamma oqaloqatigiilluarnerusinnaavugut aalajangiiniarnernilu tunngavissat isumannaannerussallutik. Tassami oqaatsit taaguutillu eqqunngitsumik atoraanni akunnattuungatitsisaramik. Oqaluttuarsiaraarput kommunit ilaanni eqqakkanut navianartunut tigooraavissamik modtagestationiliornialermata kommunalbestyrelsimi oqaluuserisassat kalaallisoortaanni allassimasooq "radioqarfiliornissaq" oqaluuserineqassasooq – paatsuungassutigineqarluni tamatuma qanoq ililluni eqqakkanik ikuallaaviliornissamat tunngassuteqarnera.

Tassa qularnanngilaq atuagaq taanna minnerunngitsumik nutserisunut oqalutsinullu iluaqutaalluarumaartoq.

Soorlu "arsakut teqqalasut" ukiuni kingullerni avatangiisini ajornartorsiutaasut ilaattut taannarineqarput. Taaguusersuutit atuakkiami taakku arsakut teqqalasut suunersut nassuiarneqarpoq, taamatuttaarlu saffiu-gassat oqimaatsut aammalu eqqakkanik immikkoortitereqqaartarneq qanoq paasisariaqarnersut nassuiarneqarlutik. Taamaalilluni atuagaq taanna kommunini avatangiisit tungaasigut teknikkilerinermi suliaqartunut soqutigisaqartunullu sakkussatut atoriaannaasut ilapittuutaaniartussaavoq.

Taaguusersuutit pillugit atuakkiortoqarnissaa sulissutigineqarsimavoq KANUKOKA-p "Kommunini Avatangiisit" pillugit suliniutaa aqutigalugu. Suliniut "Kommunini Avatangiisit" Danmarkimi Miljøstyrelsep DANCEA aqutigalugu aningaasalersugaraa. Taaguusersuutit atuakkiarineqarneranni Oqaasileriffik suleqatigilluarneqarpoq. Nuna-fondilu qutsavigisariaqarpoq suliami tamatumani aningaasaliisimammat.

Borgmesterit kommunaldirektørillu **Bruxellesimut tikeraarnerat** malittareqqikkumallugu KANUKOKA konsulentimik akisussaaffiliisimavoq tamatumunnga tunngatillugu kattuffiup paasissutissaataanik inerisannissamik.

Namminersornerullutik Oqartussani pisortaqarfiit assigiinngitsut kiisalu Kalaallit Nunaanni Takornariartitsinermut Inuussutissarsiornermullu Siunnersuisoqatigiit suleqatigiinneranni konsulenti taanna peqataassaaq, aammalu juunimi isumasioqatigiinnermut peqataassalluni, tamatumani isumasioqatigiissutigineqassallutik inuussutissarsiutinik ineriartortitsinermi ilinniartitsinikkut parlaateqatigiinnissamik isumaqatigiissutitigut EU-mi periarfissat assigiinngitsut 30-t Kalaallit Nunaanni iluaqutiginarneqarsinnaasut.

Kommunalbestyrelsit tamangajammik **Winformatik**-mut nuunniarlutik aalajangernikuupput, taamaaliornermikkut kattunnissamat assigiissunik programmeqarnermikkut allaffissornikkut ingerlatat ajornannginnerusumik kattunnermi ingerlassinnaalerniarlugit aalajangernerminnilu ilaatillugu qarasaasiaqarnikkut Pisortat qarasaasialerivitsik nutaamik pigineqatigiiffiligartilugit taamatut programminik ikkussuisuussasooq sullisuisuussasorlu. Taamatut aalajangernerugalu aqporfissarpassuarnik pissuteqartumik isikkoqalermat ilimanarsivoq kommunit taamatut aalajangernerugaluartik nalilersoqittariaqaleraat pisariaqassappallu programmi Winformatik pinnagu allamik atuinissaq pisariaqalissasooq. KANUKOKA-mi siulersuisut siunnersuutigaat borgmesterit kommunaldirektørillu maaniittut pingasunngorpat ataatsimiinneq naammassereerpat hotellimi nal. 14.00 ataatsimiittarfimmi naapissasut aqporfinngortut nalilersueqatigiiffiginarlutik.

Ungasinnerulaartoq eqqarsaatigalugu periarfissat pitsaannerusutut nalilerpagut tassa Namminersornerullutik Oqartussat Katuffimmut saaffiginninnikummata peqatigiilluni aningaasalerinermi programmit pisortat ingerlataanni atuligassat piareersarnissaannut suleqataarusulluni. Suliassamutaaq tassunga pisariaqartitat annersaannik aningaasaliisuunissaq piareersimaffigerusullugu. Suliassaqarfiit kingusinnerusukkat kommuninut nutaanut nuussugassat eqqarsaatigalugit suleqatigiissutissaq naleqquttutut isigaarput suleqatigiinnikkut nuus-suinissami pisariillisaataassammat.

Tamakku tamaasa pereerlugit eqqaanngitsoorusunnanngilaq ukioq manna **ukiut 35-nngormata** Kalaallit Nunaanni kommuneqarfiit kattuffiata pilersinneqarneraniit. Tamanna soorunami malunnartikkusupparput. Taamaattumik aallartitat ataatsimiinneranni matumani peqataaqullugit immikkut qaaqqusimavavut arnat angutillu nunatsinni sumiiffinni oqartussaaqataanerup oqaluttuarisaanerani kommuneqarfiillu kattuffiata pilersinneqarnerani ineriartortinneqarneranilu pingaaruteqarsimasut.

Siullermik taasariaqarpakka kattuffiup siulersuisuini siullerni ilaasortaasimasut marluk: Kattuffiliornissamik siunnersuuteqartuusimasoq siulersuisunilu siullerni siulittaasup tullia siulleq, Sisimiuni borgmesteriusimasoq **Emilie Lennert**, aamma siulersuisuni siullerni siulittaasup tullia aappaa, Narsami borgmesteriusimasoq imaannaanngitsoq **Agnethe Nielsen**. Taaneqartoq kingulleq angallannikkut akunnattoorutit pissutigalugit ajoraluartumik uniinnarsimavoq. Takunissaa qilanaarisimagaluarparput, matumuunalu inuulluaqqussutaa ukiunillu akunnaatsuliinermi pilluaqqussutaa ilissinnut ingerlateqqippara.

Taamattaq immikkut qaaqqusimavarput Paamiuni borgmesteriusimasoq 1980-ikkunnilu kattuffimmi siulittaasutut malunnaateqarsimaqisoq **Anders Kielsen**.

Kattuffimmi sivisunerpaamik siulittaasusimasoq, Aasianni borgmesteriusimasoq **Edvard Møller**, aamma taamatut qaaqqarput, ajoraluartumillu taanna aamma pisinnaanani nalunaarpoq, inuulluaqquteqquaasili.

Inunnik aamma allanik taaguisinnaagaluarluta ukua taaneqartut tassaatitsigit nunatsinni sumiiffinni oqartussaaqataanerup atortinneqarnerani innuttaasunillu politikikkut qanimut sullissinermi maligassiuusut, ilungersuussisuusut siuttuusullu qutsavigisariaqartut ilaat.

Ukioq akunnaatsuliiffiusoq KANUKOKA-p kattuffittut ukiunik 35-liinera immini pivallaanngikkaluarlugu kattuffiulli tunuliaqutaata, tassa **sumiiffinni oqartussaaqataanerup**, qanoq ineriartortinneqarsinnaanerani eqqarsarnermut oqallinnermullu atortariaqarsorinarpoq. Tassami aamma aaqqissuussaanermik iluarsaaqqinnissap innuttaasut qinikkatigit sunnuteqarsinnaanerannut tunngasortaa ukiaru Inatsisartuni aalajangiiffineqartussaavoq.

Ukiup matuma aallartimalernerani kattuffimmiit kajumissaaruteqarpugut sumiiffinni oqartussaaqataanerup qanoq ineriartortinneqarsinnaanera inuiaqatigiinni oqallisigineqallugu – suliffinni, atuarfinni ilinniarfinilu, sulisartut inuussutissarsiortullu peqatigiiffiini, partiit immikkoortortaanni il. il.

Isummat oqallissaarummi tassani saqqummiussavut matumuuna uteqqiinnarsinnaavavut:

Innuttaasut qinigaasigut sinniisaasigullu oqartussaaqataanermi periarfissat arlaat sorleq atorneqaraluarpat imaluunniit periarfissat arlariit akuleriissinneqaraluarpata pingaarnerpaaq tassaajuussaaq sumiiffinni demokratiip imaqluurtumik ingerlanneqarsinnaanissaa, imaappoq qinikkat oqartussaaffeqarluartitaanissaat. Kommunalbestyrelsit nutaat suliassaqarfinnik Namminersornerullutik Oqartussanit tigusinermikkut ullumik-kornit oqartussaaffeqarnerujussuusariaqarput, qujanartumillu tamanna aalajangiusimaneqarpoq siunnerfigineqarlunilu. Nunaqarfinilu aqutsisoqarneq atatiinnarneqassappat tamatuma imaqluurtuunissaa – imaappoq oqartussaaffeqartitaanissaa – qulakkeerneqartariaqarpoq, ullumikkut nunaqarfinni aqutsisut ikittuinnaat taasarialimmik oqartussaaffeqarmata.

Taamaattumik oqalliffiusinnaasut saqqummiiffiusinnaasullu suulluunniit atorlugit tamakku pillugit oqallinnissamat kajumissareqqiinnarsinnaavugut. Oqallisigineqarli qanoq aaqqissuussinissami nutaami isortoqi-sunik kommuneqarfiusussami sumiiffinni oqartussaaqataaneq ajornerulersinnagu akerlianilli *imaqarnerulersillugu nukittunerulersillugu* ineriartortinneqarsinnaanersoq. Imaattumik oqaasinnaaqarpoq: ”Kommuniul-

luni suliaasaqarnaqaaq!” Oqaasinnaaq taanna eqqukkilitoq siunissami sumiiffinni oqartussaaqataanerup
imaqarluarneratigut suliaasaqarluarneratigullu.

Taamatut oqaaseqarlunga siulersuisut allakkatigut nalunaarutaat taassumunngalu tapiliullugit oqaasereru-
sutavut saqqummiuppakka. Oqallilluarisi.

ILANNGUSSAQ 5

Annassi K. Karolussen, eqimattaq 1 sinnerlugu (Nanortalik, Qaqortoq, Narsaq):

Siullermik siulersuisut nalunaarutaat imartooq paasissutissanillu imaqarluartoq suliarineqarsimasoq
Imaatumik oqaaseqarfialugu akuersissutiginiarparput..

Angallannikkut pissutsit:

Angallannikkut pissutsit uparuarneqannginneri ujartorparput. Kommunit pingasut uparuaanerat, tigusimann-
ginneri eqqortuunngilaq,erseqqissaatigissavarput piffinni assigiinngitsuni aamma ajornartorsiutigineqaralar-
toq.

Peqqinnissaqarfik:

Ernimanartut peqqinnissaqarfimmut tungassutillit annerusumik uparuarneqanngilaq,aammalu illoqarfiit na-
korsaarutsinneqartussaapput Kanukoka qanoq isummernialersaarpa,nakorsat immikkut ilisimasallit eqiteruf-
fiani ilisimasalimmik inissiisoqarniarluni.

Kanukoka ataatsimiittitaliami ilaatinneqartariaqarpoq.

Kanukoka kommuunut tusarniaasasoq piumasaaqatigaarput, Peqqinnissaqarfip allanngortiterneqarnissaanut
ornigullutik naalackersuisut peqqinnissaqarfiullu atorfillit paasititsiniaasasut.

Kanukoka suleqatiseraarput oqallinnissamut angajoqqaat meeqqanik inuusuttuaqqanillu sumiginnaasarne-
rannut iliuusissaanut una naammaginagu nalunaarusiami oqariutuutigineqartut qupp. 13 ilaakkit.

Sinerissami napparsimavinni immikkut paaqqutarisarialinnut akiliut ukiup qeqqaanani qaffanneqartarneri,
inatsisartut naalackersuisullu eqqaasinneqartariaqarput missingersuutini immikkut aningaasaliisannginnissaq
tungavigalugu.

Kulturi atuartitaanerlu:

Kulturi atuartitsinerlu pillugu nalunaarusiamut tunngatillugu kommuninit maluginiarparput ilaatsigut allas-
simasoqartoq ullutsinni ilinniartitsisussaaleqineqangaatsiartoq taamaatumillu ilaatigut Naalackersuisoq
Tommy Marø KANUKOKA-lu siulittaasuat ataatsimeeqqatigiissimasut ilinniartitsisussaaleqineq aammalu
ukiup atuarfiusup nalaani ikerinnakkut ilinniartitsisut nuuttarnerpassuisa pakkersimaarneqarnissaannik kis-
saatigisaq oqaloqatigiissutigalugit.

Ataatsimeeqqatigiinnerup malitsigisaanik suleqatigiissitaliortoqartoq ilinniartitsisussaaleqinermik sammi-
saqartussamik, suleqatigiissitami peqataallutik Ilinniartissuup Inerisaaviullu pisortaat aammalu KIIP-imi
KANUKOKA-milu atorfillit.

Kujataata kommuuniisa oqaluuserisassanngortitaanni kissaatiginikuugaluarparput ilinniartitsisut ukiup atuar-
fiusup ingerlanerani maanaanakkut nuuttarnerisa iliuuseqarfigineqarluni suliniutigineqarnisaat, KANUKO-
KA-miilli allaffissornikkut akissutigineqarpoq ”Ilinniartitsisut taamak amigaataatigitillugit pissutsit taamatut
ingerlajuarnissaat saneqqukkuminaatsoq aaqqiissutisatuaagunartorlu kommunit kattunnerisa kingorna
kommunit nutaajusut akunnerminni qanoq ilinniartitsisut nuuttarneri pillugit isumaqatigiissuteqarsinnaane-
rat”.

Isumaqarpugut suleqatigiissitamik pilersitsisimaneq iluatsillugu nuuttarnerit ilanngullugit iliuusissanik siun-
nersuusiornissaq pissusissamisoortoq, taamaatumilu kissaatigalugu maanna suliniutigineqarnerartut sumut

killissimaneri nassuiaatigineqarnissaat ilaatigummi nalunaarummi takuneqarsinnaammat siunertaasoq suleqatigiissitaq iliuusissanik inassuteqarluni aasaru juunip qiteqqunnerani saqqummiussaqaqumaartoq.

Teknik avatangiisillu:

Sanaartorfigissaanermut aningaasaliisutit nalunaarummi 15 mill. kr. siorna 2 mill. kr atorneqarsimammata siorna kommuuninut nalunaarutigineqartartunut nassiuatigineqarnissaa piumasaraarput. Eqqakkanut angallassinissamut aningaasaqarnermut inatsisissamut inissiisoqarnissaa kissaatigaarput.

Aalisarneq aamma piniarneq aammalu inuusutissarsiuqarfiup sinneranut nalunaarummut tunngatillugu eqqaangitsoorusunngilarput oqaluuserisassatut ilanngunniarsimasarput periarfissaq atorlugu oqaatigissallugu, tassalu :

Kommunit kattussuunneranni nunalerinerup inissisimamera, tassani anguniarneqarmat pingartillugu oqartusaaffik nunalerinermut tunngasortaa kujataata kommuunianut nuutsinneqarnissaa ujjartorsigu.

KANUKOKA-miilli allaffissornikkut akissutigineqarpoq tulluurtuutinneqanngitsoq nunalerinermut oqartusaaffik tamakkiisumik imaluunniit ilaatigut akisussaaffigineqarnissaata tulluurtuunera tulluurtuunginneraluunniit nalilerneqarsinnaajumaartoq, maannakkulli suliaasaqarfiup kommunimut ataasituamut tamakkiisumik nuunneqarnissaa takorlooruminaatsinneqartoq.

Kujataaniit eqqaangitsoorsinnaangilarput maannakkutut ingerlatsineq eqqarsaatigalugu savaateqarfiusunit 70-it missaaniittunit savaateqarfiit marluk avannaaniittut pillugit ilumut tulluurtuunersoq qitiusoqarfimmiit aqunneqarnissaq, soorlu naalakkersuisunit oqaatigineqartartoq marloqiusumik aqutsineq qimanniarneqartoq aamma tamanna uagut anguniarlugu siunnersuusioraluaratta.

Aaqissuussaanermik iluarsaaqqinnissaq:

Borgmesterit kommunaldirektørillu marsimi ataatsimiinnerannerat innersuussutigisaat kujataata immikkoortuanit tamakkiisumik taperserparput, tassalu 01.01.2010-mi aatsaat kommunit kattussuuneqassasut. Ilisimatitsissutigissavarpulli kujataani allartitat tamanna aamma tapersermassuk, kiissaatigaarpulli aallartitat sinnerisa tamanna aamma tapersersussagaat.

ILANNGUSSAQ 6

Agnethe Davidsen, eqimattaq 2 sinnerlugu (Nuuk, Paamiut, Ivittuut, Ammassalik, Ittoqqortoormiit):

Siulersuisut nalunaarutaanut imartuumut qujavugut imaattumillu oqaaseqarfigalugu:

- **Akiliisitsiniartarnermut tunngatillugu** kommuunit tamarmiullutik Kanukoka isumaqatigaat akiliisitsiniartarnek tamakkiisoq kommuniniiginnassasoq kaammattuutigalugulu Kanukokami suliaq ingerlatiinnarneqassasoq.
- Kommuunip angissusaa eqqarsaatigalugu akissarsianik isumaqatigiinniartarnek kommunimut tunniunneqassasoq anguniarneqartariaqarpoq.
- Innarluutillit pillugit sullissineq kommuninit tiguneqartinnagu Kanukokap Namminersornerullutik Oqartussanut isumaqatigiinniutigeqqaartariaqarfaat. Inissiiffissaqartinneqartariaqarput pitsaasumillu sullissisusaqartariaqarput. Maannakkumiit pitsaanerusernik sullissineq qulakkeerneaqqaartariaqarpoq.
- Kommunit - Peqqinnissaqarfik - Isumaginnermullu pisortaqarfik qaninnerusumik qulakkiikkamik suleqatigiinnerusariaqarput.
- Suliassanik Namminersornerullutik Oqartussaniit tigusiniaannarluni / tunniussiniaannarluni tunniussisoqassanngilaq. Kommunit mianersoqqissaassapput pilersaaruserluakkamik tigooraaneq ingerlanneqassaaq - massakut pilersaaruserluartariaqarpoq – Kanukoka maannangaaq sulileriis-sasoq naatsorsuutigaarput.
- Ikaarsaarnermi suliassat isumaqatiginniunniutigineqalereertariaqarput. Pilersaaruserluakkamik torerusernik maannangaaq suliat ingerlanneqassapput. Akisussaafik aningaasallu ataqatigiissittu-arlugit.
- **Atuartitaaneq ilinniartitsisisoqarniarnek** assut ajornartorsiutaavoq aammalu nunaqarfinni. **Assigiimmik atugassaqartitsisinnaaneq** tamanut atuuttariaqarpoq, soorlu ukiut tamaasa sulinngiffeqarluni angalasitsisarnek(feriefrerejse). Atuarfinni nerisitsisarnek pingaartillugu tamanut atuutsinneqarnissaa qularnaarneqassaaq. Aningaasaliffigineqartariaqarpoq.
- **Aalisarneq piniarneq Inuussutissarsiornerlu.** Inuussutissarsiornek kommunini qaffassarneqassasoq isumaqatigineqarpoq.

ILANNGUSSAQ 7

Søren Alaufesen, eqimattaq 3 sinnerlugu (Maniitsoq, Sisimiut):

Siulersuisut nalunaarutaannut tunngatillugu oqaatigissavarput, kommunerujussuannortitsinerup kingorna suliasat assigiinngitsut Namm. Oqartussaniit kommuninut nuunneqartussaapput, taamaattumik aamma sulisut akissarsiaannut atorfinitsitsiniarnermullu tunngasut, siunissami annerusumik kommuniniit tigummineqarnissaat avaqunneqarsinnaangilaq. Isumaqarpugut isumaqatiginninniarsinnaanerup periarfissinneqarnerunissaa imaluunniit isumaqatiginninniartarnerup kommuninut nuunneqarnissaa avaqunneqarsinnaangitsoq. Taamaasillutik kommunit piaarnerusumik atorfinitsitsinnaanissaminnut piarfissaqalissammata.

Akiliisitsiniartarnerup allanngortiterniarneranut tunngatillugu isumaqarpugut, inuiaqatigiinnut pitsaanerussasoq allannguisoqassappat agguluffiunngitsumik allannguisoqassasoq. Eqqortuusinnaangilarmi allaffissor-nikkut pisariillisaaniarnermik oqalunnianguarluni, akiliisitsiniartarnerup avillugu inissinneqarnissaa, tamannami isummamut siunnerfimmud assortuukkunarpoq. Imatut naatsumik oqaatigalugu: agguluttumik inissiisoqarnissaanut siulersuisut isumaqataanginnerat isumaqatigaarput.

Kuuffissuit nutarternerinut ullumikkornit annertunerusumik aningaasaliisoqarnerusooqangippat siunissami ernumanartoqartoq, taamaattumik pineqartumut tunngatillugu siunissami suliasanut annertunerusumik tigusiartuaarnermut eqqumaffigilluarneqartariaqarpoq, kingunissaasaa qulakkeerluarneqarnissaat. Tamatumani kommunerujussuanngornerup kingorna qitiusumik aningaasaliissutit (Namm. Oqartussanit) aningaasaliiffigisimasaasa iluarsaannissaannut aningaasaliissutit ingerlaannarallarnissaat qulakkeerluarneqartariaqarpoq.

Pinaveersaartitsinermut tunngatillugu kommunerujussuanngornerup kingorna qitiusumik aningaasaliissutit annertunerumik siammarternerusariaqarput. Aammalu pisortanit pigineqartut suliffeqarfiit namminneq aningaasaliissuteqarneqarusariaqarput, qitiusumik pisortaarfik annerusumik kisiat isumalluutiigiinnarnagu. Tassami kommunit ullumikkut ilaatigut toqqaannangikkaluamik pinaveersaartitsinermut annertuumik aningaasaliissuteqareertarput, kisiannili ajornartorsiutit ilagisarpaat, suliffeqarfiit pisortanit pigineqartut namminneq aningaasaliissuteqartanginnerat. Soorunami Paarisa-p ataqatigiissaarisuunissaa tamatumani avaqunneqarsinnaangilaq. Kisianni suliffeqarfiit pisortat ingerlataat suleqataanissaminnut iluminni immikkut pinaveersaartitsiniarnermut aningaasaliissuteqarnerusariaqartut isumaqarpugut.

ILANNGUSSAQ 8

Vilhelm Kristiansen, eqimattaq 4 sinnerlugu (Kangaatsiaq, Aasiaat, Qasigiannuit, Ilulissat, Qeqertarsuaq, Uummannaq, Upernavik, Qaanaaq):

Nalunaarummut qujavugut taamaattorli kommunit amerlaqingatta kommunillu kattussuunnissaat siunissami pissanngatigineqarlunilu ilaatigut ingerlatsinermi sinerissami kommuneqarfippassuarni siamaseqaluta inissisimanerput pillugu assigiinngitsunik isumaqarnerput isertuunneqarsinnaanngilaq kommuneqarfinniik assigiinngitsuneersungut ullumernik pitsaanagerusumik ulluinnarni inuunermut taakkulu atungassaannik pitsaasumik sullisserusukkaluaratta.

Suliassat **agguataarneqarnissaannik** aallaqqataaniik isummiunneqarsimasut, ullumimut allangoriartortumik isummertarnerat Nunatta Naalakersuisuinik unittariaqarpoq.

Uterpara aallaqqataaniik komuninut kattussuunnissap saqqumiuteqaarnerani isummiussat eqqortittariaqarput tamatumani suliassatut tunniunneqartut eqqortumik aningaasartaqartariaqarput.

Kattuffik tassanilu siulersuisut ullumernik nukittunerusumik isumaqatigiinniarnikkut Nunatta Naalakkersuisuinut periuseqarnissaat avannamioqatigiinnik tamanik piumasarineqarpoq.

Ilisimavarput sullissineq ingerlasoq taamaakkaluartoq kalaallit nunarput taassumalu pissarititaanik inuussu-teqartut siamasissumik inissisimapput ullumimullu qinikkatigut sullinneqarnerat.

Soorlu illoqarfiit sisamaannanngortinneqaraluarpataluunniit ullumikkut illoqarfiusut nunaqarfingussasut, aammalu ullumikkut nunaqarfiit aqutsisutigut qinikkanik sullinneqarnissaat pisariaqartuartaavoq. Manna pillugu nunatsinni inatsisit ataatsit ataanni inuuvugut taakkulu atorlutigik.

Soorlu borgmesterit kommunaldirektørillu upernaq ataatsimiinneranni borgmesterit iluarsaaqqinnerup atuutilerfissaa ulluniunneqareersumik ukiumik ataatsimik kinguartitsinissaq piumasaralugu innuttaasunik sullissinermi allanguingaatsiarfiusussaana pisussaassamat. Taamattaarlu Namminersornerullutik Oqartussaniik suliassanik tunniussuinissamat piareersimannginneq tunngavigalugu tamanna taamatullu siunniusineq paasingaluarlutigu avannaani kommunit aamma isumaqatigiissutigaaat kattussuunnissamat ulluliuusaaq **allangortinneqassanngitsaq** 1. januaari 2009.

Kommunit avannaamiut siamaseqisumik najungaqarnertik tungavingalugu kattussuunnissamik suliap siulersuisut oqaluserinerani assigiinngitsunik immikkut taakkartungaat ammerlangaluaqisut KANUKOKA ataatsimoorfigingatsigu siulersuisui ataatsimoornerullutik kommunit kattussuunnissaat sakkortuumik suleqatigiiffigissangaat.

Akiliisitsiniartarneq

Inatsisissaq akileraartarnermut pisortaqaarfiup komuninut tusarniaassutigalu nassiussimavaa, aammalu KANUKOKA kommunillu kajumissaarsimallugit suleqatigiisitari arlalinni akiliisitsiniartarnerup qitiusumiit ingerlanneqalernissaata kingunerisassaani misissuisussani peqataaqqullugu. Suliassalli tamatumunnga tunngasut allat, tassa akilingassiisarneq allaffissornerlu kommuniniiginnassallutik. Marloqiusamik sullissine-rit ilisimavarput sullissinermi innuttaasunut taamatut iluseqassanguni tulluartaungitsoq aningaasanillu si-paarnerunani.

Taamattaarlu Inatsisartut allaffissuat tikkuarusupparput sulisoqarnikkut sipaarnianngivilluni sulisorpassua-qarnerat tullinguullugu, akiliisitsiniartarfiit avillugit aaqqissuunniarneqarpat sooruna qitiusumi sullissineq kommunimiiginnarniannngitsaq.

Sulisuqarneq akissarsiaqartitsinerlu

Kommunit kattussuunnermut aallartereerput aamma pikkorissunik sulisuqarnissamut nukittorsarneqarnissaq pisariaqartillugu taamaammat maannangaaq sulisuqarnikkut kommunini akissaasersuineq allaasumik aqqis-suunneqartariaqalerpoq, atorfillit kattuffiat malillugu atorfeqartitanut.

Innarluutilinnik sullissineq

Suliaq kommunit arlaqartut aalaniataarlutik innarluutilinnik sullissineq 2000-imi aallartippaat maanamullu amerlisarlutillu ikilisarput kisiannilu inuit tikillugit sullissinermik ingerlataqaraani sullissineq naammaginar-tumik ineriartorsimavoq.

Kommunit amerlasuujulluta kalaallit nunatsinni mikisuuvugut immitsinnullu ilisarismalluta.

Kommunit sullissinerminni qaangeruminatsitaat tassaavoq aningaasanik Namminersornerusuniik atoriik-kanik utertitsiniapiloortarneq. Taamaammat katuffitsinni ilisarismaneqarluarunarmat pissuseq tamanna kommunit atoriikkaminnik utertitsiniartarnerisa ajornaannerulersinneqarnissaat suliassatut pingaartutut tun-niukkusupparput.

Atuarfitalak pillugu saqqummiussat upernaq manna ingerlanneqartumut Naleqqiiffimmi, soorunami atuar-fitalak eqqartorneqaaq tassanilu ilinniartitsisussaaleqineq.

Isorlarni kommunit avannaamiut najungaqarpugut, ullumikkut ilinniartitsisut ullumikkut najukkaminni sule-rulullutik ilinniartitsipput, taamaammat kattuffipput ilinniartitaanermi qullersaqarfimmu isumaqatigiinniuti-gisassaatur manna innersuuppaat ilinniartitsisut ilinniartitsinermik suliaqassasut allafimmiullu ulluinnarni atuarfinni allangassalerissasut.

Kommunini isorlarni najungalinni assigiimmik akeqartitsinikkut ilinniartitsisussaaleqineq pilersinneqartoq maannamut suulluunniit inuiaqatigiinni innuttaasup kialluunniit assigiimmik isigineqarlunilu pineqartussaa-nera, tamatumap atuukkunnaarneranik ilinniartitaaneq eqqungaarpaat taakkulu meerartaat ataatsimoorumal-luta kattuffeqarpungut, kukkussutit ersarissut kommunini sumi najungaqarneq uniffiginagu kommunit ataatsimoorniarta.

Atuartunik nerisaqartitsineq, nerisaqartitsinermi kommunip affaanik akiliisussanngornerat ullumikkut atuup-poq, soorunami angajoqqaat tamanna akuerippassuk, KANUKOKA-mi isumaqatigiinniarnikkut aqqiissute-qarsinnaaneq Namminersornerullutik Oqartussanik kommuninummi meeqqanik nerisitsisarnikkut ajunggik-kaluaqaluni nunatta Inatsisartuisigut suliaanera nangeqqittariaqarpoq kommunit Namminersornerusullu aningaasartuutittaaq aveqatigiilluassagaat isumaqaratta.

Nunagissaanermut KANUKOKA 1998-mi isumaqatigiissuteqarpoq aningaasanik ukiumut 15 mill. kr.-nik ul-lumikkut aningaasat taakku 2 mill. kr.-upput sunaartorfigissaaneq akisuujummat aningaasaliissutit oqallisi-geqqinneqarnissaat utimut 15 mill. kr.-nut anguniallaqarput.

Ippassaq saqqummiussanut ilaavoq peqqinnissamik Naalackersuisumik Arqalo Abelsenimit, illoqarfiiit na-korsaaruttussanut allaasumik aqqiissuusinikkut (soorlu isiginnaarutikkut) tamanna akueralugu, taamaattorli isorartoorsuarmik nunamik najungaqarnerput aammalu kaperlattartumik ilalimmik, taamaammat nakorsaa-ruttussat kommunillumu kommunini avannaamiuni suliniutitut pitsaasutut isingingilarput taamaammat KA-NUKOKAP suliniutigissangaa pitsaasumik siunertalimmik , isingingsigu sunaluunniit peerneqaraangami ajornartunngortarmat.

Siulersuisut nalunaarutaat assigiinngitsunik saqqummiussiffiusoq ilaannakusiorlugu taamatut naatsumik oq-qaaseqarfingarpurput.

Pituffimmiit saqqummiussisoq qutsavigaarput saqqummiusnaanut taamaattorli kommunit arlaannarpulluun-
niit qaaqqussumik allakkamik tigusaqanngilagut.

Allakkamik qaaqqussumik tigusaqariarutta qujareerpugut. Kommunit avannaaneersungut qujavugut siuler-
suisut nalunaarutaannut.

ILANNGUSSAQ 9

Ammassallip Kommunianit malittarisassanik allannguutissatut siunnersuut:

Kattuffimmut aallartitat ataatsimiittarnerini periaatsit Ammassalimmi kommunalbestyrelsimi oqaluuserineqarsimapput. Kommunit aaqqissuusseqinnissami sunniuteqarnissaata qulakkeerneqarnissaa eqqarsaatigalugu taamalu kommunalbestyrelsit namminneq aallartitaasa sapinngisamik annerpaamik sunniuteqarnissaat pillugu siunnersuutigineqarpoq siulersuisuni ilaasortat aallartitat ataatsimiinneranni taaseqataasinnaatitaanerat atorunnaarsinneqassasoq.

Taamatut aalajangernikkut aammattaaq siulersuisut kommunit kattuffiup siunissaanik imaluunniit atorunnaarsinneqarsinnaanerani isumaat tunulliutillugit kattuffiup nammineq soqutigisaanik pingaarnerutitsisorineqarsinnaanerit pinaveersarneqarsinnaavoq.

Taamaattumik aallartitanut inassutigineqarpoq siulersuisunut ilaasortat taasisinnaatitaanerit atorunnaarsinneqassasoq kattuffiup malittarisassaani § 4 imm. 8-mi allassimasup ”siulersuisunilu ilaasortat” peerneqarneratigut. Ilanngullugu siunnersuutigineqarpoq siunnersuut manna oqaluuserisassani siullinngortinneqassasoq aalajangerlerlu ingerlaannartumik atortussanngortinneqassasoq.

ILANNGUSSAQ 10

Nuup Kommunanit malittarisassanik allannguutissatut siunnersuut:

Kommunit aqqissuussaananerannik allanngortitsineq nutaanik unamminiarnartunik suliassaqarfiussaaq. Kommunini akisussaaffeqarnerulissaagut inuiaqatigiinni ineriartortitsinissamut innuttaasunullu atugasarititaasunik pitsanngorsaaniissamut. Kommunit nutaat sisamat tamarmik ineriartorfiullutillu siuarsarfiunissaat qulakkeerniassavarput. Pissutsit ataqatigiinnerat eqqarsaatiginerulissavarput siornatigornillu suleqatigiinnerusariaqalissaagut.

KANUKOKA-mut tunngatillugu Nuup Kommunua isumaqarpoq kattuffiup siunissami qanoq inissisimanissaa nalilersortariaqaripput. Kattuffik siornatigutulli soorunami inissisimasariaqarpoq. Inissisimaneratalu qanoq ittuunissaata isumaliutigilluarnissaanut piffissaqartariaqarpugut. Minnerunngitsumik ikaarsaariarnermi ataatsimiititaliat/kommunalbestyrelsit nutaat peqataasariaqarput KANUKOKA-p siunissami qanoq inissisimanissaanik aalajangersaanissamut.

Suut allanngortinneqassanersut:

1. Nuup Kommuniata Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit ineriartortitaanerannut akornuterujussuurtut isigaa akissarsiat oqimaaqisumik pisarioqisumillu aalajangersarneqartarnerat. Isumaqatigiissutit KANUKOKA-mit Namminersornerullutillu Oqartussanit isumaqatigiinniutigineqartarput, atorfiillu immikkoortiterneqarnerat Namminersornerullutik Oqartussanit akuerineqartarpoq KANUKOKA-p inassuteqareerneratigut. Tamanna naammaginangilluinnarpoq. Siullermik suleriaaseq tamanna arreeqaaq, aappasaanillu eqartorujussuulluni. Kommunit nutaassat sulisunik pikkorinnerpaanik atorfinitsitsinissaq pillugu suliffinnut allanut unammillertussaapput. Kommunillu namminneq naliligassaraat pisariaqartitsineq naapertorlugu qanoq akissaqartigissanerlutik.
2. Kommunit nutaassat sisamaasut pisinnaasamikkut qaffarsarnissaat pisariaqassaaq. Siunissami KANUKOKA-p qaffasissumik siunnersortitut atornissaa pisariaqartissavarput. Pisariaqanngilaq KANUKOKA-p konsulenterpassuarnik atorfeqartitaqarnissaa, suliniutilli annerusut naammassineqarnissaat pillugu suleqatigiiaanik katiterinermi KANUKOKA ikiuussinnaasariaqarpoq. Pisariaqartipparput KANUKOKA-p uatsinnut kiffartuussinermi ingerlatsiviunissaa, kommuninit qulliunerusutut ingerlatsiviunissaa pisariaqartinnatigu.
3. Siunissami kommunit siornatigornit suleqatigiinnerusariaqassapput. Peqatigiiffeqartariaqarpugullu alloraqatigiiffissatsinnik avammullu kiinneqatigiiffigisassatsinnik, soorlu takornariartitsineq, EU, avatangiisit, ungasianit atuartitsinermit inerisaaneq il. Il. Eqqarsaatigalugit.

Taamaattumik pisariaqarpoq KANUKOKA-p qanoq inissisimanerata nutaamik nassuiarnissaa. Soorlumi kommunit 18-iusut sisamaannangortillugit allanngortitsipiloorniartugut, taamattaaq KANUKOKA-p inissisimanera malunnaatilimmik allanngortittariaqarpoq.

Nuup Kommuniata siunnersuutaa:

- a) **KANUKOKA siunissami kommunerujussuarnut sisamanut ataatsimoorussamik kiffartuussiviusaaq.**

Kommunit ineriartortitsiviunissaannik kissaatigisatsinnut naapertuuttumik KANUKOKA ingerlanneqartariaqarpoq. KANUKOKA isumannaatsumik kiffartuussisinnasariaqarpoq. KANUKOKA soqutigisaqatigiiffittut namminersortutut ingerlassanngilaq, kommunit sisamaasut isumaqatigiissutigisaasa saniatigut nammineq isummessorani.

b) Siulersuisui tassaassapput borgmesterit sisamaasut.

**c) Borgmesterit sisamat taakkua (ikaarsaariarnermi ataatsimiititaliat siulittaasuisa)
KANUKOKA-p qanoq inissisimanissaa nassuiassavaat.**

Kattuffiup nutaap pilersinneqarnera pissaaq 1. maaji 2008. Kommunit nutaat pilersinneqarnissaasa tungaannut ikaarsaariarnermi ataatsimiititaliat siulittaasui siulersuisuussapput.

Ikaarsaariarnermi ataatsimiititaliat/kommunalbestyrelsit nutaat KANUKOKA-p siunissami qanoq inissisimanissaanik aalajangiinissaat pingaaruteqarpoq. KANUKOKA-p ullumikkutut inissisimanerata aalajangiusimaannarneqarnissaa akuerineqarsinnaanngilaq kommunit aaqqissuussaanerata tamarmi allanngortinniarneqalernerani. Ikaarsaariarnermi ataatsimiititaliassat kommunalbestyrelsillu nutaassat tamatuminnga aalajangersaasariaqarput.

Matumuuna inassutigaaara Nuup Kommuniata siunnersuutaa oqallisigineqassasoq akuerineqassasorlu.

ILANNGUSSAQ 11

KANUKOKA-p siulersuisuisa malittarisassanik allannguutissatut siunnersuutaat:

Malittarisassat allannguutissaannik Ammassallip Kommuniata siunnersuutaa innersuussutigalugu siulersuisut matumuuna siunnersuuteqarput malittarisassani § 5 imm. 3-p aamma § 6 imm. 5-ip allannguutissaannik. Kommunit ilaasortaasut sapinngisamik annerpaamik sunniuteqarnissaat qulakkeerumallugu siulersuisut siunnersuuteqarput aallartitat siulersuisunut qinerneqartut aallartitatut siulersuisunilu ilaasortatut taasisinnaatitaasut ingerlaannartassasut. Kisianni aallartitaanngitsumik siulersuisunut qinigaasoqaraangat taanna aallartitat ataatsimiinneranni oqaaseqarsinnaatitaallunilu siunnersuuteqarsinnaasassaaq, kisianni taasisinnaatitaanani. Tamanna aamma siulittaasumut atuutissaaq.

2008-mi upernaakkut ikaarsaariarnermi ataatsimiititalianik kingusinnerusuklut kommunalbestyrelsingortussanik qinersisoqarnissaa pillugu siulersuisut siunnersuuteqarput ikaarsaariarnermi malittarisassaqassasooq 2008-mi Aallartitat ataatsimiinnissaannut taamaallaat atuuttussanik.

Isumagisassat assigiinngitsut eqqarsaatigalugit siunnersuutigineqarpoq 2008-mi Aallartitat ataatsimiinnissaat septembarimi pissasooq.

Malittarisassat naapertorlugit piffissaq siulersuisut atuuffiat ukiumi kommunalbestyrelsinut qinersiviusumi 30/6-ip tungaanut atuuttussaavoq, imaappoq maanna siulersuisuusut 30/6-2008-p tungaanut atuutissapput. Siunnersuutigineqarmalli 2008-mi Aallartitat ataatsimiinnissaat ukioq taanna septembarimi pissasooq, siunnersuutigineqarpoq piffissaq maanna siulersuisuusut atuuffiat taamaalilluni 30/9-2008-mut killeqassasooq.

Kiisalu siulersuisut siunnersuutigaat ikaarsaariarnermi ataatsimiititaliaalersussat tamarnik immikkut aallartitanik taasisinnaatitaasunik pingasunik qinersissasut 2008-mi Aallartitat ataatsimiinnissaannut. Tamatuma saniatigut taasisinnaatitaasumik ataatsimik qinersissapput kommunimi innuttaasut amerlassusiisa 10.000-inik aallartitsineri tamaasa. Ullumi innuttaasut amerlassusiinik paasissutissat naapertorlugit aallartitat 15-iussapput ima agguataarneqarsimasussat:

Avannaa (innutt. 18.462):	4
Sisimiut/Maniitsoq (innutt. 9.740)	3
Nuuk ilaalu (innutt. 20.638)	5
Kujataa (innutt. 7.835.)	3
Katillugit	15

Malittarisassat allannguutissaannik siunnersuutit ima oqaasertaqarput:

§ 5

Imm. 3

Taaseqataasinnaallutik aallartitatut taakkualu sinniisussaattut qinerneqarsinnaapput kommunalbestyrelsini pineqartuni ilaasortat kisimik. Oqaaseqarsinnaatitaallutik siunnersuuteqarsinnaatitaallutillu, kisianni taasisinnaatitaanatik, aallartitat ataatsimiinnerini peqataasassapputtaaq Kattuffiup siulersuisuuni ilaasortat aallartitatut taasisinnaasutut qinigaasimannngitsut.

[Siunnersuutip tamatuma kingunerisaanik maanna § 6 imm. 5 ima allannguuteqassaaq:]

§ 6

Imm. 5

Siulersuisuni ilaasortatut taakkunungalugu sinniisussatut taamaallaat qinerneqarsinnaapput kommunini ilaasortaasuni kommunalbestyrelsini ilaasortat.

Ikaarsaariarnermi aalajangersakkat

§ 16

2008-mi ileqquusumik aallartitat ataatsimiinnerat septembarimi pissaaq.

§ 17

Imm. 1

2008-mi kommunalbestyrelsinut qinersisoqareerniarpat ikaarsaariarnermi ataatsimiititaliat aallartitanik taasisinnaasunik 3-nik qinersissapput. Taassuma saniatigut kommunimi innuttaasut amerlassusiisa 10.000-inik aallartitsineri tamaasa aallartitamik ataatsimik qinersisoqassaaq. Tamatuma peqatigisaanik ikaarsaariarnermi ataatsimiititaliat aallartitat sinniisussaannik qinersissapput.

Imm. 2

2008-mi aallartitat ataatsimiinneranni taamaallaat 2008-mi kommunalbestyrelsinut qinersinermi ikaarsaariarnermi ataatsimiititalianut qinigaasut toqqarneqarsinnaapput.

Imm. 3

Qinersineq atuuppoq piffissamut ikaarsaariarnermi ataatsimiititaliat kommunalbestyrelsillu qinigaaffigisaanut.

§ 18

Piffissaq maanna siulersuisuusut qinigaaffigisaat 30. septembari 2008-p tungaanut atuutissaaq.

ILANNGUSSAQ 12

NARSAP KOMMUNIA
Postboks 37 . 3921 Narsaq
Tlf. 66 12 77 . Telefax 66 11 77
Borgmesteren

KANUKOKA
Postboks 10
3900 Nuuk

Telefaxnr. + 299 32 40 36

LLA 92701

DE GRØNLANDSKE KOMMUNERS LANDSFORENING	
Modt d.	2. April 2007
Journal nr.	
Ansætt d.	

Luopi LKT

ULLOQ
DATO
28. marts 2007

J. NR.
J. NR.
00.06.01

ALL. NR.
BREV. NR.
07-00-60

Pineqartoq: KANUKOKA-p siulittaasuata tunuarniteqarnissaa

Kalaallit Nunaanni Kommuneqarfiit Kattuffiat (KANUKOKA) ajuusaarnaraluaqisumik piffissami kingullermi malunnarsiartorpoq, kattuffiup sulinissaanut malittareqqusat najoqqutassiat kommuninit akuersissutigineqarsimasut malinnagit kattuffiup siulersuisui ingerlatsilersimasut.

KANUKOKA-p malittareqqusaani § 1 imm. 2-mi imaattumik allassimasoqarpoq: "Peqatigii ffiup siunertaraa kommunit ataatsimoorlutik nalinginnaasumillu soqutigisaat isumagissallugit, kommunit akunnerminni suleqatigiinnerat siuarsassallugu kiisalu kommunit ingerlatsineranni ikiussallugit."

Kingullermik borgmesterit kommunaldirekterillu Bruxelles-imi København-imilu ataatsimiinnerani maqaasisimavarput, KANUKOKA-p siulittaasuata kommunet kattunnissaanut apeqqutit pingaaruteqarluinnartunut oqalliseqataamginera, pingaartumik kinguartitsiniarnermut tunngassuteqartumut.

Kattussuunnissamut killiffippit eqqarsaatigalugu KANUKOKA aatsaat taama atorfissaqartitsigalugu misigisimavugut, taamaattumik KANUKOKA peqatigii fiittut nukittuuttut ingerlaqqilissappat, kujataani kommunet borgmesteriisa piumasaqaatigaat immikkut itumik ataatsimeersuortoqarnissaa, nu-taamik siulittaasussamik qinersinissaq siunertaralugu, ullumikkut pisariaqartinneqarmat suliassanik kivitsisinnaasumik kingumut siulittaasoqaqqilemmissaq.

Arajutsisimannngilarput malittareqqusat naapertorlugit siulittaasoq nammineq tunuarniteqanngippit tunuarniteqarsinnaanngitsoq, suliassalli pingaaruteqarluinnartut eqqarsaatigalugit neriuutigaarput siulittaasoq Lars Karl Jensen saaffiginnissut paasilluarlugu, kommunillu siunissami ajunnginnerpaanik angusaqarnissaat salliutillugu siulittaasuunnerminni tunuarniteqarumaartoq.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Kujataani borgmesterit sinnerlugit

Klista P. Isaksen

Borgmester

cc: borgmesterinut tamanut

Saaffiginnissuut tamarmik Narsap Kommuneerit ingerlatsilerneqarput Inuut ataatsimoorlutit
At korrespondance bedes adresseret til Narsaq Kommune og ikke til enkeltpersoner.